

Glasilo Mestne občine Novo mesto,
številka 2, junij 2020

NOVO
MESTO

PIŠE PRIHODNOST.

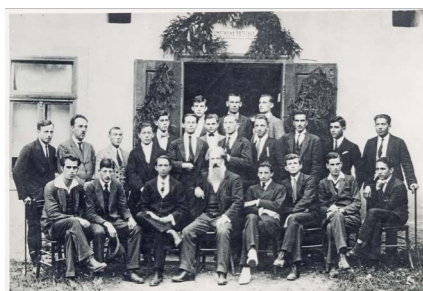

100 let novomeške pomladi

Prenova mestnega jedra se nadaljuje

Dolenjski muzej praznuje

KAZALO

0 naslovnici

Skupinska fotografija udeležencev novomeške pomladi 26. septembra 1920.

V sprednji vrsti sedijo: Fran Ančik, Miran Jarc, Anton Podbevšek, Rihard Jakopič, Božidar Jakac, Zdenko Skalicky, Marjan Mušič, Ferdo Avsec.

V drugi vrsti stojijo: Emil Stefanovič, Jože Žabkar, Leon Štukelj, Emil Pureber, Slavko Šepic, Stanko Šproc, Fran Herman, Viktor Schweiger, Karel Pleiweis, Ljubo Stefanovič, Ermin Teply, Slavko Kvas.

V zgornji vrsti stojijo: Marjan Polenšek, Stanko Schweiger in Karel Barborič.

Fotografijo hrani Knjižnica Mirana Jarca Novo mesto.

3	Uvodnik	26	Električni Leon navdušil obiskovalce mestnega jedra
4	Županova kolumna	27	Sobotni popoldnevi na Glavnem trgu zaživeli
5	Kronika občinskega sveta	27	Prenovljene sprehajalne poti vabijo na ogled
6	Prispevki svetniških skupin	28	Podpisali pogodbo za gradnjo stanovanj na Glavnem trgu
11	Intervju: Dr. Marjan Dovič	28	Portoval kmalu bogatejši za postajališče za avtodome
14	100 let novomeške pomladi	29	Zbirajmo odpadno jedilno olje – na bolje
16	Skrivnostni romar Miran Jarc	30	Iz Zavoda Novo mesto
19	Božidar Jakac in novomeška pomlad	33	Prva vaja po karanteni je trajala dolgo v noč
20	Novomeški kolaž	34	70 let Dolenjskega muzeja Novo mesto
22	Prenova mestnega jedra	36	Projekti LAS Dolenjske in Bele krajine
23	Izbrana arhitekturna zasnova za bazenski kompleks v Češči vasi	38	Aktivne poletne počitnice
24	Vrtec Pedenjped: Kultura je del nas	39	Križanka
25	OŠ Brusnice: »Bit' Podgurec je luksuz«		

> Jure Marolt

PANDEMIJA UMETNOSTI

Prejšnja številka glasila je šla v tisk tistega dne, ko so v Sloveniji razglasili epidemijo. Že zaradi tega dejstva ima zame tudi močno zgodovinsko vrednost. Takrat še nihče od nas ni pričakoval, kako hitro in drastično se bo spremenilo naše življenje. Tri mesece kasneje še vedno živimo v neki paralelni resničnosti, ki nima veliko skupnega s prejšnjim načinom življenja. Človek najbolj pogreša najenostavnejše in samoumevne stvari – obisk prijateljev, nasmeš neznanca, koncert na prostem na lep spomladanski večer.

Pisana beseda je vedno premagala vse. Vse epidemije, ki so v preteklih stoletjih pustošile po svetu, niso nikoli izničile pisane besede in iskrivega duha. Kultura je bila vedno tista, ki je bogatila tako posameznika kot narod. Dodana vrednost življenja.

In morda je današnji dan najtežji ravno za kulturnike. Ko jim »prepoveš« prireditve, jim vzameš dušo. V takih pogojih je zelo težko ustvarjati. Ampak ta zgodovinska preizkušnja bo morda izluščila tudi kulturne presežke, ki jim sicer ne bi bili nikoli priča.

Novomeška pomlad je pred stotimi leti pretresla lokalno in predvsem slovensko kulturno sceno. Kdo je ta skupina mladih, ki ruši ustaljene smernice in piše svojo, nepričakovano in pogosto nerazumljeno zgodbo? Kdo jim daje pravico, da nam nastavljajo ogledajo in se sprašujejo o smislu vsega, še zdaleč ne le kulturnega?

Novomeščani smo lahko odkrito ponosni na dejstvo, da se je to umetniško gibanje začelo na nekdanjem Windischerjevem vrtu v Kandiji. Če kultura bogati tudi podobo kraja, potem smo bili vedno zelo premožni. Novomeščani s(m)o bili pionirji na marsikaterem področju, zgled ostalim, ki so morda mislili, da so nekatere stvari nemogoče, nedosegljive.

Leta 1920 nam je skupina mladih umetnikov dokazala, da je njihova mladostniška energija najmočnejša. Pravila so pač zato, da se kršijo. Uporniška nprav pride najbolj do izraza

ravno v teh letih. Ko človek išče svoje mesto pod soncem, svoje poslanstvo. In tako so tudi Novo mesto postavili na kulturni piedestal Slovenije. Kjer domuje še danes.

Skozi desetletja so različni posamezniki in društva vedno znova dokazali, kako pomembno kultura sooblikuje zgodbo kraja. Tudi novomeška pomlad je vzkliła v tako negotovih časih, kot smo jim priča danes. Takrat je svet pretresla velika vojna, danes epidemija. Takrat in danes so ljudje negotovo zrlji v prihodnost. Vendar se svet nikoli povsem ne ustavi, tudi v dneih, ko se premika veliko počasneje.

To so dnevi, ko lahko človek naredi osebni servis. Iz vsake situacije se da izluščiti nekaj dobrega, če le dovolj natančno pogledamo. Ne verjamem v to, da samo čakamo, da se življenje vrne na stare tirnice. Nima smisla prelagati odgovornost na nekaj, na kar nimamo neposrednega vpliva. Vedno pa lahko naredimo nekaj dobrega za svoje najbližje. Tega nam nihče nikoli ne more vzeti.

Poletje je čas ležernosti, oddiha in brezdelja. Ko so dnevi prevroči, da spreminjaš svet. Dovolj je, da uživaš v hladni senci in se vsake toliko ohladiš v vodi. Življenje v svojem bistvu sploh ni zakomplicirano. Takega ga naredimo le mi.

Na plaži pa še kakšno knjigo v roke. Domačega, lokalnega avtorja. Veliko odličnih imamo, ne spreglejte jih, ampak jih podprite pri njihovem ustvarjanju. Kultura bogati tudi poletni dopust.

NOVO
MESTO

Novo mesto

Glasilo Mestne občine Novo mesto

UREDNIK

Jure Marolt

KOORDINACIJSKI ODBOR

Meta Retar, Tina Cigler, Peter Žunič Fabjančič, Urban Kramar, Nataša Jakopin, Sandra Boršič, Vanesa Dželadini, Manca Čampa Pavlin in Saša Sršen

NASLOVNICA

Gvido Dolenc

JEZIKOVNI PREGLED

Ana Markelj Karlič in Maša Slana

PRODUKCIJA

KONVIKT, Novo mesto

SPLETNA STRAN

www.novomesto.si

NAKLADA

13.500 izvodov

IZDAJATELJ

Mestna občina Novo mesto

ZA IZDAJATELJA

Gregor Macedoni, župan

JUNIJ 2020

ISSN C508-4547

POMLAD V NOVEM MESTU

Gregor Macedoni, župan

Letošnjo pomlad je zaznamovala epidemija. Globalna pandemija, ki pa smo jo občutili lokalno, vsakodnevno in na osebni ravni. Virus COVID-19 je deloval in še deluje širom sveta. Današnji način globalne povezanosti je poskrbel, da se je lahko hitro širil in edini učinkovit način ustavljanja je bila skoraj dobesedna in popolna ustavitev našega utečenega vsakodnevnega življenja. Po skoraj treh mesecih od razglašene epidemije v Sloveniji lahko ugotovimo, da smo bili v primerjavi z ostalimi državami v Sloveniji zelo uspešni. In to je razlog, da smo lahko ponosni. Sistem je kljub pomanjkljivosti deloval dobro in vsak posameznik najbolje ve, koliko je sam prispeval k temu uspehu. Ravno zadnje izredno obdobje je pokazalo, da kot družba lahko dosežemo dober rezultat, če znamo vsi pristopiti, dati svoj doprinos in medsebojno sodelovati.

V naši občini in regiji smo bili pri preprečevanju epidemije uspešni. Naše ključne institucije, Zdravstveni dom Novo mesto, Splošna bolnišnica Novo mesto in Dom starejših občanov, so v sodelovanju z občinskim štabom civilne zaščite znale izvajati ukrepe na način, da nismo slepo sledili navodilom, ki so bila včasih kaotična, ampak odgovorno in brez prelaganja odgovornosti izvajali svojo pot na način, s katerim nismo rušili državnega sistema. In kar šteje, je, da smo v Sloveniji danes med prvimi, ki iščemo poti za normalizacijo našega vsakodnevnega življenja. Seveda čas po epidemiji ne bo nikoli več enak času pred epidemijo. Pravočasno moramo začeti s spreminjanjem svojih navad in tudi družbenega ustroja, kajti v primeru prepozne prilagajanja novim okoliščinam se nam v obdobju po epidemiji lahko zgodi, da se bo treba tega učiti na boleč način.

Največji poseg v naš vsakdan je bila odsotnost socialnih stikov. Smo družbena bitja in odnosi nas opredeljujejo. Pomembna družbena enota je tudi lokalna skupnost. Kot občina smo bili lahko v zadnjih tednih ponosni na številna tako velika kot majhna podjetja, ki so se hitro prilagodila novim razmeram in našla oz. še iščejo poti, kako z najmanj posledicami iti naprej. Ta vztrajni in gospodarni duh ter težnja za presežki zaznamujeta našo skupnost, zato je v naši občini bilo in je še vedno več optimizma kot marsikje drugje.

Novo mesto ima edinstveno in uspešno zgodbo že nekaj tisočletij. Kot mesto zadnjih 655 let. In eden od pomembnih vrhuncev našega mesta se je zgodil pred sto leti. Skupina mladih ustvarjalcev na likovnem, literarnem in glasbenem področju je izvedla nekaj odmevnih umetniških akcij. Izvedeni dogodki so imeli ambicijo in avantgardni duh, ter

so odmevali in so danes temelj številnim kulturnim oz. ustvarjalnim smerem. Zato je to kulturno vrenje kasneje dobilo zelo povedno in zaslužno poimenovanje: novomeška pomlad.

In kot že nekajkrat v zadnjih letih (650 let mesta, Jantarno leto, Štukljevo leto) smo se ponovno odločili, da se spomnimo za Novo mesto pomembnega jubileja. Tokrat izpostavljamo pomen novomeške pomladi, ki je bila svojevrsten odgovor mlade generacije na prvi res široko svetovno zastavljen vojaški spopad, ter ob tem potegnemo vzporednice z današnjim, v presežke usmerjenem ustvarjanju v našem lokalnem in nacionalnem kulturnem okolju. Imamo izvrstne ustvarjalce na gledališkem, plesnem, literarnem, likovnem, glasbenem in še številnih področjih ustvarjanja. Vse prepogosto nas pozitivni odmevi od zunaj opominjajo, kako bogato knjižnico, založbo, muzej, gledališče, galerijo imamo. Poleg institucij pa še številne posameznike.

Pandemija je vplivala na cel svet, konkretne posledice pa so bile na koncu v vsakem lokalnem okolju. Povsod nekoliko drugače in merjeno na tak ali drugačen način z večjimi ali manjšimi posledicami. Novomeška pomlad je bila lokalni dogodek, ki pa je imel in ima še vedno vpliv v širšem spektru. Zato je prav, da se spomnimo, da so ustvarjalci Miran Jarc, Anton Podbevšek in Božidar Jakac ter njihovi kolegi pripadali istemu ustvarjalnemu gibanju. In ni naključje, da z njihovimi imeni danes poimenujemo našo knjižnico, gledališče in galerijo ter da še vedno predstavljajo vir našega ponosa, navdiha in identitete. Tovrstne zgodbe so nam lahko navdih za male in večje zmage pri soočanju z današnjimi izzivi. Novomeška pomlad je naša kolektivna zgodba spominjanja in naj nas poveže v skupnem praznovanju.

KRONIKA OBČINSKEGA SVETA

MAREC 2020–JUNIJ 2020

SPREJETJE UKREPOV COVID-19

Zaradi izrednih razmer, ki jih je povzročila epidemija novega koronavirusa, je bila marca namesto napovedane redne seje občinskega sveta sklicana dopisna seja. Svetniki so potrdili odredbo o začasnih nujnih ukrepih, s katero je župan občanom omogočil začasno brezplačno parkiranje na javnih parkiriščih v lasti občine, da bi prebivalcem omogočil lažji dostop do javnih ustanov, delovnega mesta in lažjo oskrbo z vsemi dobrinami. V skladu s poslovníkom so svetniki sprejeti sklep potrdili naknadno.

ODOBRITVE OLAJŠAV PRI ODMERI KOMUNALNEGA PRISPEVKA

Občinski svet je poenoteno odobril olajšav pri odmeri komunalnega prispevka za nadomestne gradnje sprejel po skrajšanem postopku. Sprejete spremembe in dopolnitve meril za odmero komunalnega prispevka pri odmeri usklajujejo olajšavo tako za stanovanjske objekte kot tudi za vse ostale objekte, ki so legalno zgrajeni in se rušijo. Dopolnjena merila opredeljujejo tudi določitev površine gradbene parcele za objekte, ki se legalizirajo v skladu z novo gradbeno zakonodajo.

DOPOLNJEN ODLOK O UREDITVI CESTNEGA PROMETA

Svetniki so potrdili tudi dopolnjen odlok o ureditvi cestnega prometa, ki omogoča uporabo javnih parkirišč za sistem souporabe vozil, katerega uvedba je načrtovana v prihodnjih mesecih. Za nemoteno delovanje sistema je nujno, da so za vozila, vključena v sistem, rezervirana posebej označena parkirna mesta.

PRIDRUŽITEV OBČIN MIRNA IN MOKRONOG - TREBELNO K SKUPNI OBČINSKI UPRAVI

Občinski svet Mestne občine Novo mesto je na aprilski dopisni seji v skrajšanem postopku sprejel predlog odloka o skupni občinski upravi občin Dolenjske, ki omogoča pridružitve dveh novih občin: občin Mirna in Mokronog - Trebelno. Skupna občinska uprava sicer deluje od 1. januarja letos in je pred tem združevala novomeško občino, Trebnje in Stražo. Kasneje sta namero po sodelovanju izrazili še novo pridruženi občini. Akt o ustanovitvi razširjene skupne občinske uprave so medtem že potrdili v obeh novo pridruženih občinah, razširitev je prav tako potrdil trebanjski občinski svet.

SPREJETI REBALANS OBČINSKEGA PRORAČUNA

Na 12. redni seji, ki je v luči epidemije zaradi zagotavljanja ustreznih pogojev potekala v predavalnici Šolskega centra Novo mesto, so občinski svetniki v skrajšanem postopku sprejeli rebalans občinskega proračuna za leto 2020. Ključni vsebinski poudarek rebalansa za leto 2020 je širok nabor investicij, ki se že izvajajo bodisi na gradbiščih, bodisi na nivoju pridobivanja ustrezne dokumentacije bodisi zanje že tečejo postopki javnih naročil. Nabor investicij zajema nadaljevanje prenove mestnega jedra, gradnjo novih stanovanj na Glavnem trgu in ureditev mladinskega klubskega središča v neposredni bližini mestnega jedra, gradnjo komunalne in vodovodne infrastrukture v Karteljevem, Ždinji vasi, Gornji Težki vodi in Češči vasi, nove brvi čez Krko v Irči vasi in ob izlivu Težke vode, pa tudi pomembne investicije v državni cestni infrastrukturi, kot so prenova krožišča pri tabletki, rekonstrukciji Mirnopoške in Topliške ceste ter prva faza prenove križišča v Žabji vasi. Svetniki so potrdili tudi amandma župana, s katerim Gasilsko-reševalnemu centru Novo mesto omogočajo nakup novega reševalnega vozila.

Boštjan Pucej

Peter Žunič Fabjančič

**POTRJEN ZAKLJUČNI RAČUN
OBČINSKEGA PRORAČUNA
ZA LETO 2019**

Občinski svet je potrdil tudi zaključni račun občinskega proračuna za leto 2019, v katerem so v zadnjih petih letih v ospredju investicije, saj je bilo investicijskih odhodkov za slabih 17 milijonov evrov, kar je največ v zadnjih letih. Na realizacijo je poleg poteka investicij sicer vplival tudi razkorak med financiranjem občin ter stroški in nalogami, ki jih lokalnim skupnostim nalaga občina, kljub temu pa se je tudi v lanskem letu ohranjal trend zmanjševanja zadolževanja. Od konca leta 2014 se je dolg občinskih financ namreč zmanjšal za dobre tri milijone evrov.

**PODALJŠANJE OBRATOVANJA
GOSTINSKIH LOKALOV IN KMETIJ**

Svetniki so potrdili tudi spremembe in dopolnitve meril za odobritev podaljšanega obratovanja gostinskih lokalov in kmetij v prvem branju in v drugi obravnavi, s čimer se sledi željam gostincev po poenostavitvi procedure, odpravljanju nejasnosti in usklajevanju predpisov z veljavno zakonodajo.

PREMOŽENJSKE ZADEVE

Občinski svet je na področju premoženjskopравnih zadev ukinit status javnega dobra na nepremičninah v Brusnicah, Vinji vasi, Gabrju in Otočcu, potrdil predlog dopolnitve načrta ravnanja s stvarnim premoženjem občine za letošnje leto in se seznanil s poročilom o realizaciji tega načrta za leto 2019.

KADROVSKE ZADEVE

Na področju kadrovskih zadev so svetniki podali pozitivni mnenji k imenovanju Mete Potočnik za ravnateljico Vrtca Pedenjped in Damjane Gruden za ravnateljico Srednje gradbene, lesarske in vzgojiteljske šole na Šolskem centru Novo mesto. Za direktorico Zavoda Novo mesto so svetniki imenovali Dolores Kores, ki bo 1. avgusta začela štiriletni mandat. Za odgovornega urednika revije Rast je občinski svet imenoval Mitjo Lična, v uredniški odbor te revije pa poleg urednika še Kajo Cvelbar, Andrejo Kopač, Natalijo Zanoški, Jedrt Jež Furlan, Igorja Vidmarja, Mitjo Sadka, Tomaža Koncilijo, Boštjana Puclja in Luko Blažiča. Svetniki so podali tudi pozitivno mnenje k imenovanju Klavdije Kotar za predstavnico izdajatelja v svet

revije Rast. V upravni odbor Fakultete za organizacijske študije so svetniki imenovali dr. Katjo Grgič, za predstavnika javnosti v senatih za reševanje pritožb zoper delo policistov za obdobje štirih let z možnostjo ponovnega imenovanja pa Ano Bilbija in dr. Jano Bolta Saje. V svet javnega zavoda Anton Podbevšek Teater so bili imenovani Jože Robek, Jernej Strgar in Borut Škerlj, v svet Osnovne šole Grm pa Anton Dragan, Peter Kostrevc in dr. Miha Vrbinc.

OSTALI AKTI

Občinski svet je po skrajšanem postopku sprejel predlog odloka o spremembah in dopolnitvah ustanovitvenega akta Zavoda Novo mesto, svetniki so se seznanili z letnimi poročili javnih zavodov za leto 2019 in potrdili poslovno poročilo Komunale Novo mesto za leto 2019. Občinski svet se je seznanil z letnim poročilom o izvedenih ukrepih iz akcijskega načrta lokalnega energetskega koncepta MONM in njihovih učinkih ter z dopolnitvijo poslovnika nadzornega odbora, ki je bila sprejeta v luči epidemije in omogoča videokonferenčne seje. Svetniki so potrdili tudi ceno grobnine na pokopališču Uršna sela, ki jo je kot upravljavec pokopališča predlagala krajevna skupnost.

naj bo tudi pobudnik za spremembo kadrovskih standardov v domovih za starejše, ki bodo bolj humani do oskrbovancev in zaposlenih.

Ta več let znan problem je ob odgovornem ravnanju rešljiv v približno petih letih. Do takrat in vzporedno pa naj se iščejo druge oblike: od subvencioniranja e-oskrbe, e-zdravja in izgradnje dvigal v večstanovanjskih stavbah naprej. Pobudnik prijave takega projekta za pridobitev sredstev EU naj deluje po vzoru Litve, Hrvaške (naši sosedi žal niso bili uspešni, Litovci pa so dobili ogromno sredstev iz EU). Graditi je treba neprofitna stanovanja in pospešiti gradnjo oskrbovanih stanovanj. V dolgoročnem planu občine imamo vendarle postavljene cilje, ki jih je potrebno realizirati. Občina naj izvede celovito raziskavo trga, s katero bo ugotovila realne potrebe na stanovanjskem področju. To potrebuje za pogovore z državo, lastno delo in zasebne investitorje.

2. Zagotovitev več dnevniš centrov za starejše bi omogočala vključevanje starejših v razne programe socializacije in preprečevala njihovo osamljenost. S tem bi starejši tudi dlje ostajali v svojem domačem okolju, do njih bolj prijaznem. Saj so si to vendar zaslužili.

3. Občine naj stopijo skupaj in po svojih močeh pritisnejo na državo za pridobitev negovalne bolnišnice. Ta kriza je pokazala, kako potrebna je negovalna bolnišnica v našem okolju. Predlagam, da je naš župan pobudnik dogovora z župani naše regije, da od ministrstva za zdravje zahtevajo gradnjo take bolnišnice v Novem mestu, ki bi jo lahko zagotovili s prenovo sedanje stare interne bolnišnice ali z novo investicijo.

Kaj bomo res na to pomišljali le takrat, ko nekdo od naših bližnjih nima prave oskrbe v dneh, tednih, predno za zmeraj zaspi? Saj gre tu za ljudi vseh generacij, pri enih za zagotovitev dostojnega življenja v zadnjem delu njegovega trajanja, pri drugih pa za odnos do dela teh ljudi v času njihove aktivne dobe. Pa tudi za pripravo za mlajše, ki prihajajo v obdobje starosti.

4. Občina že sedaj odgovorno skrbi za pomoč na domu. Zato si bomo še naprej prizadevali, da bodo za te potrebe tudi v bodoče zagotovljena zadostna sredstva v proračunu in vsa potrebna pomoč. Preko svojih predstavnikov v svetu zavoda pa mora storiti vse potrebno, da bo DSO ali drug izvajalec imel dovolj izvajalcev za izvajanje te storitve.

5. Veliko prostora za izboljšanje ostaja na ustvarjanju pogojev za lajšanje življenja naših starejših občank in občanov, še posebej za lajšanje osamljenosti, zlasti v takih razmerah, kot smo jim bili priča zadnja dva meseca. Ni bilo brezplačnega prevoza z avtomobilom Rudi, delovali pa so izjemni prostovoljci in prostovoljke RK, Karitasa, društev upokojencev in drugi. Občina pomaga tem organizacijam, katerih člani so nepogrešljivi. Za njihovo delo bo morala občina v bodoče nameniti več denarja iz proračuna. V času karantene se je izkazalo, kako pomembno vlogo imajo.

Samo upamo lahko, da se tej skupini starejših ne bo pridružila še skupina novih nezaposlenih. Zato napovedana kriza terja premislek tudi o strategijah razvoja gospodarstva v občini. To pa je tema za drug prispevek. Vključimo v soodločanje to tretjino soobčanov, ne nagovarjajmo jih zgolj pred volitvami ...

V novomeškem DeSUS-u problemov ne le evidentiramo, ponujamo tudi rešitve, pritiskamo na naše veljake na državnem nivoju, prepričujemo ministre iz vrst Desusa, da imajo posluš za težave v naši občini, pogojujemo naše glasove za prave stvari. V sodelovanju, ne politični delitvi. Imeli smo privilegij, da smo nabirali izkušnje v aktivnejšem obdobju življenja. Zato morda bolj vidimo, da bi moral biti virus SARS-CoV-2 ne samo problem, temveč tudi in predvsem priložnost za izboljšave na številnih področjih našega življenja v občini in širše. In na tej poti bomo vztrajali.

Mag. Adolf Zupan,

vodja svetniške skupine DeSUS

GAS ZA SLOVENIJO!

Spoštovani sodržavljanj, hvala vsem, ki ste se trudili in se še trudite v boju s koronavirusom. S tem smo ohranili številna življenja sodržavljanov, omogočili, da bo gospodarska in druga škoda čim manjša, preprečili zlom zdravstvenega sistema in zdravljenje tudi ostalih boleznih. Hvala vam, da se življenje vrača v normalne tokove, in da

smo prvi val okužb po poročanju vseh svetovnih medijev omejnili za vzgled vsem ostalim državam sveta!

Posebna zahvala velja osebjem v zdravstvu, upokojenskih domovih, trgovini, civilni zaščiti, gasilcem, policistom in vsem, ki ste izpostavljali in še vedno izpostavljate svoje življenje in zdravje za sodržavljanje. Državljanj Slovenije smo tudi v teh težkih časih dokazali, da znamo in zmoremo!

Ta preizkušnja je pokazala, da se bomo morali bolj opirati in zanašati na slovenski potencial. Prve zaščitne maske je Slovenija od Evropske komisije prejela še 12. maja 2020 in še te naj bi bile neustrezne. To je še enkrat pokazalo, da je večina, ekstremno preplačanih birokratov Evropske unije že zdavnaj zgubila stik z realnostjo.

Pravila solidarnosti in tržne ekonomije med državami so v času pandemije postala le črka na papirju. In pomembno je postalo le eno – če si v »vojni«, najprej poskrbi zase. Zgovoren primer je npr. Francija, ki je na svojem ozemlju zaplenila vso opremo, pa čeprav le-ta ni bila njena last.

Potem ko je Slovenija po zaslugi NAS, odgovornih državljanov, kot prva v Evropi preklicala epidemijo boleznih COVID-19, je bila naša država po vsem svetu deležna odlične brezplačne reklame kot VARNA DESTINACIJA. Izkoristimo to za nov napredek Slovenije (več na internetni strani GAS).

Želimo si, da smo se ob tej pandemiji naučili, da se je potrebno opreti na našega človeka, na našega kmeta, na naše zdravnike, na naše gasilce, na naše policiste, na naše vojake, na naše znanstvenike, na naše gospodarstvo ... Torej na NAŠE. PODPRIMO NAŠO SLOVENIJO!

Gospodarno Aktivno Složno!

Alojz Kobe,

*vodja svetniške skupine
GAS – Gospodarsko aktivne stranke*

PRISPEVKI SVETNIŠKIH SKUPIN**VIRUS SARS-COV-2 (COVID-19)
IN OBČINA
Njene priložnosti in izzivi**

Danes v Sloveniji nimamo več epidemije koronavirusa COVID-19, imamo pa posledice in strah pred novim izbruhom. Odpravljanje posledic bo trajalo kar nekaj naslednjih let. Epidemija je temeljito spremenila naše socialno okolje in razgalila naše pomanjkljivosti. Zaradi omejitve prostora se bom v nadaljevanju omejil le na problem najranjlivejše skupine, skoraj eno tretjino naših starejših občank in občanov.

Vlogo občine večina njenih občanov dojema kot skupnost, ki je neposredno ali posredno odgovorna oz. skrbi za vsa področja življenja in dela v občini. Tudi sam jo tako dojemam.

Ne v formalnopравnem, temveč v vsebinskem smislu. V praksi gre za to, da mora župana sprejeti vsak minister, predsednik vlade in drugi odgovorni ter poslušati o problemih v posamezni občini. Posamezniki take možnosti nimamo. Zato je župan najučinkovitejša vez občanov z državo. Saj nam je vsem jasno, da se župan bori za boljše državne ceste, boljše železnico, zanesljivo oskrbo z električno energijo, boljše telekomunikacijske povezave. Pa so to v resnici državne stvari?

Sprašujem se, ali smo za ranljive skupine občanov v preteklosti naredili dovolj. V preteklih letih smo iz občinskega proračuna namenili nekaj več sredstev za razne pomoči starejšim (za financiranje programov društvom upokojencev, za pomoč na domu, zagotovili lokacijo za

prva oskrbovana stanovanja ...). Dogodki, tudi tragični, številne stiske občanov in strah, ki smo ga doživljali v teh mesecih pandemije, pa terjajo resne premisleke in predvsem delo na nekaterih že znanih problemih in odprtih novih:

1. Nujna izgradnja novih kapacitet domov za starejše in posodobitev obstoječega doma: občina mora pripraviti prostorske pogoje in prevzeti proaktivno vlogo za odločitve pristojnega ministrstva, da investira na našem območju. Z raznimi ugodnostmi za kasnejše koriščenje naj povabi tudi zasebne investitorje. Pri tem je potrebno zagotoviti tudi ustrezne nastanitvene kapacitete za obbolele za demenco, teh je vsako leto več. Čakalna doba v sedanjem domu je odločno predolga, nehumana in zato nevedna naše občine, ki se ponaša z nazivom »prebivalcem prijazna občina«. Občina

KULTURA V MESTU IN V OBČINSKEM SVETU

Že stoletja so kulturniki, literati, glasbeniki in poeti svoja občutja in razmišljanja izlivali na papir, težke misli in neuslišane ljubezni so bile skozi čas najlepša inspiracija za nastanek čudovitih romanov in pesnitev. Najrazličnejše emocije in iskrena pripadnost narodu pa so vzbudili nastanek mnogokaterih plesnih in glasbenih koreografij. Tudi danes ni kaj dosti drugače – pesem, ples, proza in poezija nas spremljajo prav na vsakem koraku. Novo mesto, mesto kulturnega prebujanja, se tudi danes prebuja v nove kulturne in glasbene sfere. Ustanavljajo ter razvijajo se različna kulturo-umetniška društva, glasbeniki si utirajo pot na bogato glasbeno sceno, literati pa svoja občutja še vedno iskreno predajajo širši javnosti. Pa vendar se včasih sprašujem, ali smo kljub tej poplavi najrazličnejših kulturnih organizacij, stvaritev, nadarjenih umetnikov in glasbenih žanrov res kulturni. Pogosto se mi zazdi, da pozabljamo na NAŠO kulturo, na kulturo naših prednikov, na vse, kar so nam zapustili veliki umi našega prostora. Res je, kultura se razvija in spreminja, pa vendar ne smemo pozabiti na našo preteklost, na naše korenine, na to, kar smo. In najpomembnejše, kultura nista zgolj pesem in ples, kultura je način našega razmišljanja, obnašanja in sprejemanja sveta okoli sebe.

V Listi Gregorja Macedonija se trudimo, da bi ne glede na različne poglede na razvoj naše občine, na različne presoje danih okoliščin in na različna politična ozadja razprave v občinskem svetu potekale spoštljivo do drugih svetnikov in do občanov, ki so nam zaupali mandat. Različne predloge želimo kulturno, brez žalitev ali sprenevedanja, spremeniti v legalne in legitimne odločitve, za katerimi stojimo s polno odgovornostjo.

Klara Golič,

svetniška skupina Lista Gregorja Macedonija

KONČNO BRV V IRČI VASI

V zadnjem mesecu so Novo mesto obiskali 4 ministri, kar kaže, da Vlada RS želi poslušati mnenje lokalne skupnosti,

katerim projektom je potrebno dati prednost.

Minister za infrastrukturo Jernej Vrtovec (NSi) je v Novem mestu tako videl trenutno najbolj dejavno cestno gradbišče v naši občini – prenovo državne ceste v Šmihelu. Z županom Gregorjem Macedonijem sta podpisala pogodbo za prenovo Mirnoperške ceste in sofinancerski sporazum za rekonstrukcijo ceste ter izgradnjo površin za pešce in kolesarje ob Topliški cesti (med stadionom Portoval in odcepom za Irčo vas).

Zelo pomembna za Novo mesto bo tudi izgradnja 3. razvojne osi, katere začetek del se močno zapleta. Ne samo, da bomo s tem projektom dobili nov most preko reke Krke, gre tudi za izgradnjo prepotrebne mestne obvoznice, ki bo razna mestna in primestna naselja povezala v celoto (Drska, Šmihel, Mačkovec, Prečna).

Minister Vrtovec razume nujnost tega projekta in da je zavlačevanje z začetkom lahko usodno: »Če se ne bodo v doglednem času uredili zapleti v zvezi z okoljevarstvenim dovoljenjem, bomo lahko izgubili že zagotovljena evropska sredstva. Tega si ne moremo privoščiti.«

Poleg del na državnih cestah napreduje tudi projekt izgradnje brvi za pešce in kolesarje čez reko Krko. Prva od štirih načrtovanih brvi bo v Irči vasi, ki je pomembna predvsem zaradi povezave stadiona Portovala oz. centra mesta in Drske z Olimpijskim vadbenim centrom Češča vas. Po nešteti pritožbah na dovoljenja in postopke upamo, da se bo izgradnja vendarle začela letos.

Marko Dvornik,

svetniška skupina NSi

STANOVANJSKA PROBLEMATIKA MLADIH

Odhod iz stanovanja staršev in sprememba stanovanjskega statusa je ena izmed najpomembnejših življenjskih odločitev mladih na poti k samostojnosti. V Sloveniji je zaznati trend, da se čas odhoda od staršev v lastno stanovanje podaljšuje, kar je posledica podaljševanja življenjskega cikla mladosti, ki ga

zaznamuje podaljšano izobraževanje, in poslabšanja razmer tako na stanovanjskem kot tudi na zaposlitvenem trgu. Ko govorimo o stanovanjskem statusu, govorimo v bistvu o pravicah in obveznostih, ki jih prinaša lastniški oziroma najemni stanovanjski status. Oba statusa prinašata tudi številne druge prednosti in slabosti. Odločitev o stanovanjskem statusu ni enostavna, temveč je odvisna od več dejavnikov; čeprav sta stanovanjska problematika in s tem stanovanjska politika sistemsko vpleteni v vse ravni družbenopolitičnega življenja, so lokalne skupnosti tiste, ki so mladim najbližje, ki lahko s strateškim pristopom in z inovativnimi načini reševanja omenjene problematike mladim omogočijo lažji dostop do stanovanj, zato si tudi v Mladem forumu SD Novo mesto prizadevamo, da bi v Mestni občini Novo mesto celovito pristopili k reševanju stanovanjske problematike mladih v Novem mestu, kajti strategija na področju mladih v Mestni občini Novo mesto, ki je bila sprejeta v letu 2015 za obdobje do leta 2020, ni prinesla vidnejših sprememb. Nekaj korakov v tej smeri je bilo storjenih in za te korake vse pohvale, si pa želimo, da bi poleg izgrajenih stanovanj v centru mesta prešli tudi na izgradnje stanovanj izven njega.

Za konec naj še dodamo: če želimo, da mladi ostanejo v lokalnem okolju, mora tudi občina pomagati mladim, da lažje pridejo do stanovanj, ki so vsekakor pogoj za osamosvojitve.

Mladi forum ObO,

svetniška skupina Socialni demokrati

ZALJUBLJENCI V UMETNOST

Malo je mest v Sloveniji, ki imajo tako lepo intonacijo za umetnost kot prav Novo mesto, če se izrazim v glasbenem jeziku. Novomeška pomlad, ki je zacvetela pred stotimi leti, je bila poseben dogodek. Danes si najbrž težko predstavljamo, kako so naše mesto takrat preplavili umetniki, ki so verjeli v sodobni svet. Njihova moderna umetnost ni bila nič manj drzna od umetnosti tistih umetnikov, ki so ustvarjali v Parizu. Bili so nadarjeni in zelo ambiciozni. Predvsem pa radi pozabljamo, kako zelo mladi so

bili – ko se je zgodila Prva pokrajinska umetniška razstava v Novem mestu v Windischerjevem salonu v Kandiji, je imel Anton Podbevšek dvaindvajset let, Božidar Jakac enaindvajset, Miran Jarc pa komaj dvajset let. Številno občinstvo pa so predstavljali predvsem navdušeni srednješolci.

Nad slikarsko razstavo je takrat kot bog s kakšne Michelangelove freske bedel belobradi Rihard Jakopič. Marij Kogoj je s svojimi divjimi koncerti in improvizacijami na klavirju hipnotiziral občinstvo. Dekleta so na njegovih koncertih skoraj omedlevala, in kot v spominih piše Josip Vidmar, je njegov nastop neko mlado Novomeščanko »pripravil do ekstaze, v kateri mu je javno priznala svoje občudovanje in globoko simpatijo«. Bil je kot rokovski zvezdnik svojega časa.

Stare črno-bele fotografije, ki dokumentirajo novomeško pomlad, prikazujejo markantno in elegantno družbo mladih fantov. Njihova umetnost je bila hkrati svetovljanska in izjemno narodnozavedna. Tega, kako velikanska dediščina je to umetniško gibanje, se je Novo mesto od nekdanj zavedalo in ni nenavadno, da se gledališče imenuje po enem od glavnih akterjev novomeške pomladi Antonu Podbevšku, da knjižnica nosi ime po Miranu Jarcu in da imamo Jakčev dom. Založba Goga pa se imenuje po mestu iz drame Slavka Gruma, ki ni bil imun na umetnost »pomladi«.

Ne le takrat, tudi v novem tisočletju je Novo mesto mesto kulture. Vitalno. Pogumno. Ambiciozno. Moderno. Mesto, v katerem je lepo živeti, in mesto, v katerem živi umetnost.

Bojan Kekec,

vodja svetniške skupine SDS in podžupan MONM

NOVOMEŠKA POMLAD – TUDI NA PODEŽELJU

Na dogodku t. i. novomeške pomladi pred 100 leti so sodelovali novomeški gimnazijci: pesnika Anton Podbevšek in Miran Jarc, slikar Božidar Jakac ter skladatelj Marij Kogoj, nekaj let prej pa je v Novem mestu začel svojo pot vrhunskega športnika tudi Leon Štukelj.

Štukelj, rojen 12. novembra 1898, je vstopil v deško šolo stare gimnazije, kjer so poučevali frančiškani. Na mladega Leona so imeli odločilen vpliv novomeški sokoli, med katere se je vpisal leta 1907. Po številnih odličjih s tekmovanj, samo na olimpijskih igrah je skupno osvojil 6 kolajn, je leta 1927 dokončal študij prava. Ker ni odobral komunističnega režima v Jugoslaviji, je bil povojni komunistični oblasti sporen, zato je bil po vojni najprej zaprt, potem pa izpuščen, a mu je bilo trajno prepovedano opravljati sodniški poklic. Primerne športne slave je bil znova deležen šele po ustanovitvi samostojne države Slovenije.

Letos mineva 157 let od ustanovitve telovadnega društva Južni sokol, ki je proti koncu 19. stoletja že preraščalo v gibanje. Bili so blizu miselnosti Narodne napredne stranke – liberalna struja –, niso pa smeli biti člani Slovenske ljudske stranke – katoliška struja. Ta je imela pod okriljem katoliško telovadno društvo Orel, ustanovljeno nekaj desetletij pozneje. Moč obeh se na začetku ni razlikovala, s časom pa je med njima prihajalo do delitve duhov.

Orlovski telovadci so sokola Štuklja občudovali. Leta 1924, po pariških olimpijskih igrah, ko je bila v Mariboru velika sokolska akademija, so jo npr. šli gledat vsi mariborski orli. Gotovo je za to kriva širina Štukljevega duha, kajti na vprašanje novinarja Frančka Jauka, če je kdaj razmišljal o človeški duši, o duši Slovenca, je odgovoril takole: »Seveda, kako da ne. Katoliška vera je izjemno močno zasidrana v slovenskem človeku. Vodila ga je skozi zgodovino in Slovenija ni v tem pogledu nič posebnega. To morata vsaka družba in država spoštovati, vsako smešenje ali pa zmanjševanje pomena človekove vere je nedostojno.«

Tako v mestu, kako pa na podeželju?

Orlovsko gibanje je na podeželju gotovo pustilo vsaj enako močan pečat kot sokolsko v mestih. Za ruralno okolje je bilo od nekaj značilno spoštovanje in ohranjanje tradicije, pa tudi krščanske vere, zato ni naključje, da so bili prav tu orli tako močno prisotni.

Kot že omenjena umetniška razstava in recital v Windischerjevi hiši v okviru novomeške pomladi je bilo leta 1920 ustanovljeno tudi Izobraževalno društvo in odsek športnega društva Orel v Stopičah. Takratni župnik Žitnik v kroniki zapiše: »V poletnem času tega leta je bila popravljena cerkvena hišica, katero

je cerkvi podarila Frančiška Bohte iz Stopič, in v tej hišici so uredili sobo za omenjeno izobraževalno društvo, ki pa je bilo kmalu na udaru tedanje politike.« V začetnem obdobju je bilo telovadno društvo Orel zelo aktivno, še posebej njegov naraščaj. V Stopičah je bila tako 29. maja 1921 prireditev novomeškega orlovskega okrožja. Na tej prireditvi je bilo več govorov in deklamacij, vršila pa se je tudi telovadba orlov, orlic in naraščaja. Po prireditvi je bila na župnijskem vrtu prosta zabava, kjer je igrala šentjernejska orlovska godba. To pove, da je bil dogodek tudi širše izjemno pomemben, podeželsko Podgorje pa je postalo prepoznavno.

Ponovno je orlovski odsek v Stopičah pripravil javno telovadbo z govori in deklamacijami 29. junija 1925. Tedaj so sodelovali le stopiški orli, na zabavi pa je zopet igrala godba iz Šentjerneja (vir: Anton Goršin). Seveda pa nosilci kulture niso bili samo orli, ob tej priložnosti je prav, da omenimo tudi nekatere od številnih drugih dejavnosti. M. Strajnar v svoji knjigi Dolnja Težka Voda 1836–1955 poroča, da je »na Dolnji Težki Vodi od leta 1927 do okoli leta 1939 delovalo tamburaško društvo Trdina, in sicer pod vodstvom Alojzija Ponikvarja, učitelja na Osnovni šoli Podgrad. Na Dolnji Težki Vodi pa je bil leta 1896 rojen tudi gledališki igralec Janez Cesar, od leta 1921 zaposlen v Narodnem gledališču v Ljubljani«.

V Stopičah je bil še pred drugo svetovno vojno uspešen mešani pevski zbor, ki je deloval do leta 1962. Zbor naj bi bil zelo priznan in je nastopal daleč naokrog, med drugim tudi na sprejemu jugoslovanske kraljice Marije Karađorđević v Ljubljani ob odprtju velesejma 29. 8. 1931 (vir: Matjaž Barbo).

Torej lahko rečemo, da smo bili v prvi polovici 20. stoletja priča tudi nekakšni pomladi v vaseh. V SLS se zato trudimo spoštovati tudi vrednote in kulturo podeželja, hkrati pa omogočati njegov napredek. Ob bok urbanemu je vedno potrebno dati ruralno okolje, saj se v odvisnosti prepletata, konec koncev pa smo Slovenci, priznajmo ali ne, po večini ruralnih korenin.

Magdalena Udovč,

Slovenska ljudska stranka

OB PRAZNOVANJU NOVOMEŠKE POMLADI

Letošnje leto je Novo mesto v znamenju praznovanja 100. obletnice, velike kulturno-umetniške manifestacije, ki so jo izvedli mladi novomeški umetniki, nekateri še gimnazijci. V Novem mestu, ki ga je na primer Dragotin Kette (pa ne le on) imenoval »zatohlo mesto, v katerem se nič ne dogaja«, je zavel nov duh, ki je prinesel avantgardo, nove smeri v kulturi in umetnosti. Ta duh je presešel lokalne okvire in dokazal, da se tudi na obrobju lahko rojeva nova umetnost.

S ponosom lahko trdimo, da je Novo mesto od tedaj eno od kulturnih središč v slovenskem prostoru in želimo si, da bi tako tudi ostalo. Glede na to, da v našem okolju aktivno delujejo številna kulturna društva, da imamo uveljavljeno sodobno gledališče Anton Podbevšek teater, Knjižnico Mirana Jarca, Jakčev dom (vse te ustanove nosijo ime glavnih akterjev novomeške pomladi), ob tem pa številne druge možnosti za uresničevanje svojih potreb po kulturno-umetniškem udejstvovanju, se seveda ni bati, da bi kulturno-umetniška dejavnost usahnila. Vendar pa je leto novomeške pomladi v smislu rojevanja novega tudi leto, ko kaže prevrednotiti svoj odnos do kulture kot temelja narodove identitete.

Slovenci se imamo za kulturni narod, pa vendar se dandanes, v času »po koroni«

že pozablja, da nam je prav kultura pomagala olajšati prisilno osamo med epidemijo. Kulturno-umetniška dejavnost je bila v zadnjih dveh mesecih omejena na spletne dogodke, v prihodnje pa se tudi ne obetajo kaj boljši časi. Omejitev števila oseb najprej na 50, nato na 200 obiskovalcev za prireditve je neživljenjska, predvsem pa jemlje kruh umetnikom, saj je njihova eksistenca pogosto odvisna od nastopanja. Še posebej to velja za mlade umetnike, ki se šele uveljavljajo in je pogosto le od naključja odvisno, ali bodo uspeli ali ne. Poleg proslavljanja pomembne kulturne obletnice se bo treba vprašati, kako pomagati kulturnim delavcem in umetnikom na občinski ravni. Kako jim omogočiti, da bodo predstavili svoje delo najširši javnosti? Prav to je eden od ciljev umetnosti in kulture: dotakniti se vsakega posameznika in ga bogatiti. Ena od rešitev je spodbujanje spletnih dogodkov, ki so se v dveh mesecih izkazali za pozitivno plat osamitve. V domove so prišle gledališke predstave, koncerti, literarni večeri, virtualni ogledi muzejev, galerij in druge prireditve. Vsekakor bi kazalo to obliko obdržati tudi v prihodnje in tako približati kulturo tistim, ki sicer ne hodijo na takšne prireditve.

Želimo pa si in upamo, da bomo lahko prireditve, ki se bodo jeseni zvrstile v počastitev novomeške pomladi, spremljali neobremenjeni z nevarnostjo

okužbe s koronavirusom in da bomo uživali v odličnih predstavah – svetovljanskih, kot so bili svetovljanski tudi Podbevšek, Jarc, Mušič, Skalicky in drugi. Ob tej priložnosti pa ni odveč, če se spomnimo na to, da so podoba našega mesta gradile tudi ženske, zato je leto novomeške pomladi primerno za odpravljanje krivic. Res bi bil že čas za širšo podporo projektu Pozabljena polovica Novega mesta, s katerim se nekatera novomeška društva trudijo obuditi spomin na zaslužne ženske, povezane z Novim mestom. Na zemljevidu pohodnih poti je že vrisana pohodna pot njim v čast, že nekaj let pa na uresničitev čaka postavitev spominskih obeležij. Ali bo Novo mesto zmoglo dovolj volje in soglasja, ki je potrebno, da se dopolni kulturni spomin? Tudi to bi bilo v doprinos k duhu simbolike, ki jo povezujemo z novomeško pomladjo.

Zveza za Dolenjsko

> Jure Marolt

DR. MARIJAN DOVIČ, ZRC SAZU

»VSI SO UGIBALI, OD KOD ZDAJ NOVOMEŠČANOM TA EKSPRESIONIZEM, KAKO SO EVROPSKI UMETNOSTNI TOKOVI PRIŠLI PRAV V NOVO MESTO«

Verjetno ni veliko posameznikov, ki bi o novomeški pomladi vedeli več kot dr. Marijan Dovič, izredni profesor in višji znanstveni sodelavec na Inštitutu za slovensko literaturo in literarne vede ZRC SAZU. Čeprav tega obdobja ne želi preценjevati, saj meni, da se lahko Novo mesto pohvali še s številnimi drugimi umetniškimi dosežki, je natančno preučil družbenopolitično in umetnostno ozadje nastanka novomeške pomladi in njene glavne akterje, o pesniku Antonu Podbevšku pa je leta 2009 napisal knjigo Mož z bombami.

Kako je vzkli novomeška pomlad? Kakšna je bila takrat situacija v Novem mestu in širše?

Lahko rečemo, da je veliko podobnosti s tem časom, v katerem smo sedaj, ko je vse postavljeno na glavo. Ko je septembra 1920 potekala t. i. novomeška pomlad, se je ravnokar končala strašna prva svetovna vojna. Pustošila je epidemija španske gripe, zrušila se je monarhija, ki je več stoletij določala družbeni okvir Slovencev, nakazovala se je nova južnoslovenska država. V zraku je bila oktobrska revolucija, uporniški duh je bil prebujen in režimi po Evropi so se tega zelo bali. Tudi tukaj v Novem mestu smo imeli recimo konec leta 1918 v Kandiji malo republiko. Svet je bil torej vršen s tečajev, k temu pa so pripomogle tudi umetniške avantgarde, ki so svojo umetniško revolucijo v različnih evropskih kulturnih centrih večinoma začele že pred vojno – od futurizma, ekspresionizma, dadaizma, nadrealizma do ruskega konstruktivizma. Vsi ti tokovi so se med vojno še radikalizirali in

odmev teh gibanj je bilo na neki način tudi dogajanje v Novem mestu.

Šlo je za skupino zelo mladih umetnikov. Kako so se pravzaprav znašli skupaj v tem gibanju?

To so bili angažirani in radovedni mladi ljudje, večinoma novomeški gimnazijci iste generacije, rojene okrog leta 1900. Vsi so bili blazno vneti za umetnost, zanimali pa so se seveda tudi za politiko in znanost, Jakac in Jarc sta recimo kot dijaka načrtovala izdelavo periskopa. Vsi so imeli ambicije v različnih umetnostih, ne le v eni. In v povojnem prevratniškem ozračju je zadeva dozorela: prvi veliki javni nastop skupine se je zgodil jeseni 1920, torej ne spomladi, in sicer z nizom prireditev – slikarsko razstavo, literarnimi večeri in koncertom. Gibanje smo šele kasneje poimenovali novomeška pomlad, ime se je dokončno prijelo leta 1974 z dragoceno knjigo Marjana Mušiča, novomeškega arhitekta in slikarja, ki je bil tudi sam zraven. Bil je eden

najmlajših, ki so takrat razstavljali v Kandiji.

Kako so Novomeščani sprejeli ta novi umetniški val?

Gimnazijci so se zelo angažirali in mesto je bilo svečano okrašeno. Meščani so razstavo večinoma dobrohotno sprejeli, v Kandijo so jo menda hodili gledat celo kmečki ljudje, čeprav novotarij niso razumeli ... Podbevška so pa mnogi poznali že od prej, ker je organiziral neobičajne literarne večere.

Zelo kmalu so ti mladi umetniki močno razburkali slovensko javnost ...

Otvoritev pokrajinske razstave je prerasla lokalni okvir, ker so se nanjo takoj odzvali osrednje slovenski mediji. Tega tipa razstav prej na provinci ni bilo, ljubljanski mediji pa so reagirali predvsem prek liberalcev in Ivana Tavčarja, ki je v novi umetnosti slutil

NAGRADNA IGRA #MOJEMESTO: VABLJENI K OBISKU ZGODOVINSKIH MEST

Nagrada igra Zdrženja zgodovinskih mest Slovenije #mojemesto spodbuja obiskovalce, da med 20. junijem in 15. julijem 2020 obišejo čim večje število zgodovinskih mest (Idrija, Celje, Jesenice, Kamnik, Koper, Kostanjevica na Krki, Kranj, Metlika, Novo mesto, Piran, Ptuj, Radovljica, Slovenske Konjice, Šentjur, Škofja Loka, Tržič in Žužemberk), si na ta način pridobijo status bronastega, srebrnega ali zlatega prijatelja zgodovinskih mest in se potegujejo za več kot 50 privlačnih nagrad. Nagrade vključujejo najrazličnejša doživetja v mestih, od družinskih vstopnic za ogled gradov, muzejev in galerij do najboljših gastronomskih dobrot lokalnih ponudnikov.

Več informacij o turistični ponudbi, ponudnikih ter doživetjih, ki jih pripravljajo v zgodovinskih mestih, ter pravila nagradne igre najdete na www.zgodovinska-mesta.si.

kal boljševističnega prevrata in jo je zato napadel z vsemi topovi. Oblikovala sta se dva politična tabora: medtem ko so bili liberalci proti novi umetnosti, so katoliški kulturni časopisi nove smeri veliko bolj podpirali. Zato se je razvila huda polemika. Mnogi so ugibali, od kod zdaj Novomeščanom ta ekspresionizem, kako so ti evropski tokovi prišli v Novo mesto.

Vendar se ni vse začelo in končalo s to razstavo, v novomeški pomladi so sodelovali tudi literati in drugi umetniki.

Razstava je bila nosilni dogodek, a potem so bili tu še literarni večeri, kjer je bil v ospredju Podbevšek, gonilna sila literarnega dela skupine. Bil je

daleč najradikalnejši avantgardist med vsemi. Takrat je bil star 21, 22 let. Kolovodji sta bila Jakac in Podbevšek, velika prijatelja, toda Podbevšek je bil takrat gotovo najbolj fascinantna oseba. Vsi so ga občudovali, bil je neverjetno samozavesten, energičen, imel se je za titana, vsem je pridigal, da pesnik ne sme biti zasanjan romantik, temveč samozavesten duševni akrobat. Od kod Podbevšku te ideje? Črpal jih je od Nietzscheja, od ameriškega pesnika Walta Whitmana, futurista Marinettija in drugih. Zgradil je močno, zanimivo avantgardno osebnost in takšna je bila tudi njegova poezija. Jakac pa je bil zagotovo gonilna sila slikarskega dela novomeške skupine.

Od kod Novemu mestu taka razdiralna moč? Zakaj je novomeška pomlad tako močno odmevala v Sloveniji?

Novomeška pomlad ne bi bila tako pomembna, če ne bi prestopila novomeških okvirov. Istega leta v začetku novembra so se namreč dogodki v nekoliko variirani obliki ponovili v prestolnici. Z Novomeščani sta se poleg tega povezali dve pomembni osebnosti – prva je skladatelj Marij Kogoj, Primorec, edini predstavnik ekspresionistične avantgarde med skladatelji. Druga takšna pomembna osebnost je bil kritik Josip Vidmar. Takrat je bil še mlad, a je pozneje postal zelo vplivna osebnost v slovenski kulturi, zlasti po drugi svetovni vojni. Podbevšek, Kogoj in Vidmar so leta 1921 v Ljubljani ustanovili revijo Trije labodje. Ta revija je imela potencial, da spremeni zadeve na slovenski kulturni sceni, da postane jedro, zbirališče umetnikov nove generacije. Toda Podbevšek se je že po prvi številki s kolegoma sprl. Začel je zagovarjati parole, povezane z rusko revolucionarno umetnostjo. V tej fazi sploh ni več pisal poezije, od leta 1919 ni več napisal nobene omembe vredne pesmi. Najboljše pesmi je napisal med vojno ali tik po njej. V času novomeške pomladi je recitiral svoje pesmi v natanko takšnem vrstnem redu, kot jih najdemo v njegovi edini zbirki Človek z bombami, ki jo je moral izdati v samozaložbi leta 1925.

Kako sta mlade umetnike sprejeli ljubljanska in širša slovenska javnost?

Podbevšek je s svojim ekscentričnim nastopom razkral ljubljansko javnost, znani psihiater Alfred Šerko ga je pošiljal kar v blaznico. Skladatelj Kogoj, sicer poleg Podbevška edini radikalni avantgardist, jo je odnesel nekoliko bolje. Slikarji pa so ponovili razstavo v Jakopičevem paviljonu v nekoliko drugačni zasedbi. Od Novomeščanov sta bila prisotna Mušič in Skalicky, osrednje mesto je imel Jakac; Janka Čarga, Frana Ančika, Frana Zupana in pokojnega Jožeta Cvelbarja, ki so razstavljali v Novem mestu, pa ni bilo zraven. Poleg njih so na razstavi sodelovali še kipar Ivan Napotnik ter brata France in Tone Kralj. Tako se je uresničila povezava najbolj zanimivih slikarjev mlade, ekspresionistične generacije. Ljubljanski nastop je torej novomeško pomlad postavil v središče.

Na famozni fotografiji novomeške pomladi pa vidimo še eno znano slikarsko osebnost ...

Res je, to je impresionist Rihard Jakopič, ki je bil neke vrste zaščitnik novomeške skupine. Jakopič je bil odprt za novosti in je kmalu prepoznal Jakčev talent. In res je Jakac pozneje postal pomembna figura slovenskega slikarstva 20. stoletja, pri čemer se mi zdi njegova zgodnja, ekspresionistična faza zgodnjih dvajsetih let, torej v letih novomeške pomladi, ena njegovih najboljših. Nadarjena sta bila seveda tudi Marjan Mušič, ki je kot arhitekt pozneje pomembno oblikoval podobo našega mesta, in Zdenko Skalicky, zelo obetaven pesnik in slikar. V poeziji je bil sicer tudi on navezan na Podbevška, ki so ga tedaj vsi posnemali, a bi se gotovo razvil – žal pa je zelo mlad umrl.

Ko govorimo o novomeški pomladi, težko spregledamo Mirana Jarca.

Jarc je ena od velikih osebnosti novomeške pomladi – kot pesnik se je oblikoval počasneje, a je ostal poeziji zavezan do tragične smrti med drugo svetovno vojno. Zapustil je zelo pomembno pričevanje, roman Novo mesto iz leta 1932. V njem najdemo portrete celotne »pomladniške« generacije, sicer pod drugimi imeni, v obliki fikcije. Jarc se je uveljavljal vzporedno s Podbevškom, a je bil bolj zadržan, introverten, vse je delal popolnoma drugače. Ko se je rešil Podbevškovega vpliva, je razvil samosvojo poetiko, ki je ostala trajno pesniško zanimiva. Za življenja je izdal tri zbirke, zadnja leta pa izhajajo tudi njegova zbrana dela.

Kakšen je bil vpliv teh umetnikov na naslednje generacije ustvarjalcev?

Jakac je močno vplival na prihodnje generacije slikarjev. Po vojni je postal ena osrednjih figur v slovenski likovni umetnosti, tudi na pedagoškem nivoju. Mušič, tako kot Jakac tudi akademik, je bil ugleden slovenski arhitekt, konservator in esejist. Zdi se mi, da Jarc s svojo sicer izvirno poetiko ni pomembneje vplival na druge pesnike, medtem ko je Podbevšek, ki je v svojem času močno navdihoval mnoge, vseeno pustil trajnejši vpliv. Je pa res, da je bilo Podbevška treba kasneje še večkrat na novo odkriti.

Peter Žunič Fabjančič

Ali je bila novomeška pomlad enkrat in neponovljiv dogodek?

Novomeška pomlad je bila možna v danem zgodovinskem in kulturnem kontekstu. Danes je drugače, a vedno se lahko kaj zgodi. Sam novo pomlad – ali, če hočete, poletje – vidim v zadnjih dveh desetletjih, ko smo v mestu dobili Založbo Goga, ki je zrasla v eno najboljših slovenskih literarnih založb, tu je bil LokalPatriot s fantastičnimi projekti, kot sta Jazzinty in Fotopub. V povezavi z njimi se je formirala zelo močna generacija umetnikov – v njej so recimo pisatelj Nejc Gazvoda, saksofonist Igor Lumpert,

fotografa Borut Peterlin in Boštjan Pucelj ter mnogi drugi. In potem je tu t. i. novomeška filmska šola s sijajnimi režiserji. Ta generacija danes pomembno sooblikuje slovenski kulturni prostor. Marsikaj se dogaja, imamo tudi nov profesionalni teater, poimenovan ravno po Podbevšku, odlično glasbeno šolo, orkestre in bende, ki igrajo na zavidljivem nivoju. Morda bomo torej nekoč v prihodnosti odkrili tudi novomeško poletje ali novomeško jesen ...

100 LET NOVOMEŠKE POMLADI

ZAKAJ TEMATSKO LETO

Mestna občina Novo mesto je ob jubileju kulturno-umetniškega gibanja novomeška pomlad, ki je razburkalo takratni slovenski kulturni prostor in postavilo temelje slovenski avantgardni umetnosti, razglasila tematsko leto 100 let novomeške pomladi. V sklopu tematskega leta se bo zvrstilo več aktivnosti in dogodkov, ki jih bodo pripravili partnerji v projektu, in sicer Dolenjski muzej, Anton Podbevšek Teater, Zavod Novo mesto, Knjižnica Mirana Jarca Novo mesto kot koordinatorka projekta ter druge organizacije, delujoče na področju Mestne občine Novo mesto.

Vrhunec dogajanja bo v mesecu septembru, saj bo 26. septembra 2020 minilo natanko 100 let od 1. pokrajinske umetniške razstave v Novem mestu, ki je prebudila Novo mesto. Potekala je v Windischerjevem salonu v Kandiji pod pokroviteljstvom slikarja Riharda Jakopiča, na ogled so bile slike Božidarja Jakca, Marjana Mušiča, Franceta Zupana, Ivana Čarga, Jožeta Cvelbarja, Zdenka Skalickyja, Franja Ančika, Borisa Grada in Ferda Avsca, svojo sliko Pod oknom pa je razstavil tudi Rihard Jakopič. Poleg preporoda slovenske umetnosti je bila želja organizatorjev približati

Avtor logotipa tematskega leta 100 let novomeške pomladi: Artisan.

umetnost preprostemu ljudstvu in hkrati poudariti novomeški umetnostni preporod kot odraz sočasnih vrenj v družbi. Odprtje je istega dne spremljal slavnostni koncert Marija Kogoja ob prepevanju prvakinje ljubljanske opere Zdenke Zikove na gradu Kamen ter literarni večer Mirana Jarca in Antona Podbevška v Narodnem domu. Razstavi je naknadno sledilo še več dogodkov in novembrska delna ponovitev osrednjih dogodkov v prestolnici. Koncert Marija Kogoja 6. novembra 1920 v ljubljanskem hotelu Union ob prepevanju Zdenke Zikove je požel izjemen uspeh. Sledila je slikarska razstava v Jakopičevem paviljonu, na kateri so poleg bratov Kralj in Ivana Napotnika sodelovali tudi trije novomeški pomladniki: Božidar Jakac, Marjan Mušič in Zdenko Skalicky.

Novomeško pomlad v Ljubljani so zaključili z recitacijskim večerom Antona Podbevška v Narodnem gledališču.

PROGRAM TEMATSKEGA LETA

Poudarek tematskega leta je na predstavitvi sodobnih interpretacij avantgardne umetnosti, katerih temelje so postavili akterji novomeške pomladi. Osrednja prireditev bo potekala 26. septembra 2020 na več lokacijah in nastaja v produkciji Anton Podbevšek Teatra. Istega dne bo v Dolenjskem muzeju še odprtje razstave Prva pokrajinska umetniška razstava 100 let pozneje. Dolenjski muzej bo sicer pripravil še razstavo z naslovom Mladi, neznani, avantgardni, ki bo odprta 28.

avgusta 2020 in bo podrobno predstavila akterje novomeške pomladi.

Izšla bo posebna tematska številka revije Rast, katere predstavitev v decembru bo sklenila dogajanje ob tematskem letu. Predvidena vzpostavitev kulturne značke Novega mesta, ki bo simbolno povezovala in nagrajevala obiskovanje novomeških kulturnih institucij, se bo po vsej verjetnosti zaradi omejenega delovanja kulturnih institucij morala prenesti v naslednje leto.

Pročelje novomeške knjižnice se bo v juniju vizualno obarvalo s svetlobno inštalacijo, tri prazne izložbe v mestnem središču pa bodo dobile novo podobo s priložnostnimi razstavami pod geslom Ljubo doma, kdor ga pozna. Prvo izmed njih je novomeška knjižnica postavila na ogled že maja v izložbi nekdanje čokoladnice in predstavila novomeškega rojaka, publicista, urednika, politika in diplomata Bogdana Osolnika (1920–2019), ki je bil rojen v letu novomeške pomladi. Rdeča nit naslednje razstave, ki bo na ogled postavljena v juniju, bo korespondenca med prijateljema in vidnejšima akterjema novomeške pomladi – Miranom Jarcem in Božidarjem Jakcem, tretja pa bo na svojstven način prikazovala podobo novomeškega Glavnega trga okoli leta 1920. Pred knjižnico bo 2. julija, ob 120. obletnici rojstva Mirana Jarca, odprta razstava o skrivnostnem romarju, po katerem knjižnica nosi ime. Ob odprtju razstave bodo obiskovalci v Parku Rastoče knjige prisluhnili recitalu njegovih pesmi v izvedbi Barbare Pie Jenič iz zavoda Sensorium. V novomeški knjižnici bodo sicer z novomeško pomladjo obarvani četrtki. Vsak tretji četrtek v mesecu bodo pripravili cikel pogovornih večerov, poimenovanih Novomeška poDmlad, na katerih bodo skupaj z že uveljavljenimi posamezniki predstavljali mlade in drzne ustvarjalce z različnih področij umetnosti

Razstava z naslovom Bogdan Osolnik – ambasador kulture in pravičnosti prikazuje manj znano plat njegove bogate ustvarjalne in življenjske poti: kot pisca knjig, pesnika, dramatika, bibliofila, poliglota, svetovljana, velikega ljubitelja in podpornika umetnosti in kulture, predvsem pa kot nekdanjega Novomeščana, ki so ga na naše mesto in novomeško knjižnico vezali lepi spomini, in nenazadnje kot toplega, skromnega človeka, predanega veri v pravičnejši svet.

Gosta prve Novomeške poDmladi sta bila novomeška pesnica mlajše generacije Nastja Vidmar in fizik, izumitelj in pesnik Andrej Detela.

Razstava z naslovom Bogdan Osolnik – ambasador kulture in pravičnosti prikazuje manj znano plat njegove bogate ustvarjalne in življenjske poti: kot pisca knjig, pesnika, dramatika, bibliofila, poliglota, svetovljana, velikega ljubitelja in podpornika umetnosti in kulture, predvsem pa kot nekdanjega Novomeščana, ki so ga na naše mesto in novomeško knjižnico vezali lepi spomini, in nenazadnje kot toplega, skromnega človeka, predanega veri v pravičnejši svet.

V duhu novembrskega gostovanja novomeških pomladnikov v prestolnici se tja selijo tudi nekateri dogodki tematskega leta. Novo mesto bo namreč mesto v gosteh na 36. slovenskem knjižnem sejmu. Tako bodo spremljevalne dejavnosti sejma namenjene predstavitvi Novega mesta s poudarkom na tematskem letu ter kulturno-umetniških, turističnih in

gospodarskih dosežkih dolenjske prestolnice.

Ob navedenih prireditvah se novomeški knjižnici pridružuje še nekaj deset zasebnih neprofitnih organizatorjev, ki skupaj prispevajo še dodatne podpore projekte tematskega leta, med katerimi so kino na trgu, 30 pomladi Društva mrtvih pesnikov, pohod Grem domov v Novo mesto, mestna modna revija idr.

PROGRAMSKO-STRATEŠKA IZJAVA OB 100-LETNICI NOVOMEŠKE POMLADI

Vera v poslanstvo umetnosti ter njeno moč preobrazbe je v povojnem vakuumu in ekstazi miru sprožila preobrat tako umetnosti kot dovčerajšnjega življenja: Novo mesto je prebudila 1. pokrajinska umetniška razstava.

Akterji novomeške pomladi – Jarc, Jakac, Podbevšek – svojo mladostno ustvarjalnost z Dolenjske prenesejo v Ljubljano in s tem pred stotimi leti začrtajo temelje slovenske avantgarde, ki še danes navdihuje sodobne interpretacije njihovega ustvarjanja.

Novomeška pomlad naj ne bo le vir upravičenega lokalpatriotizma in podstat novomeške identitete skozi ustanove, ki nosijo imena akterjev novomeške pomladi (Anton Podbevšek Teater, Knjižnica Mirana Jarca, Jakčev dom), ampak predvsem navdih, da je z izkušnjo nekdanjega pomladnega prebujenja že jutri **Novo mesto lahko gospodarski, kulturni in družbeni generator Slovenije prihodnosti.**

SKRIVNOSTNI ROMAR MIRAN JARC

**»A neko uro se je prebudila
Beseda, sproščevalka čudotvorna,
ki sta vihar in ogenj ji pokorna,
in vsega me do dna je presvetlila.«
(O pesmi, Novembrske pesmi, 1936)**

Tako se glasijo besede – verzi pesnika, pisatelja, dramatika, esejista, literarnega kritika in prevajalca Mirana Jarca, čigar 120. obletnico rojstva obeležujemo prav v času 100-letnice novomeške pomladi. Vse svoje žal prekratko življenje je bil zavezan čudežni moči besede, ki ne le očiščuje in odrešuje, temveč spreminja svet – praviloma na bolje ...

v Ljubljani, je bil kot član Osvobodilne fronte aretiran in obsojen na internacijo v Italiji, a partizani so vlak z ujetniki ustavili pri Verdu nad Vrhniko. Nato je Jarc odšel v partizane, a že 24. avgusta istega leta padel med roško ofenzivo. Kočevski rog je 42-letnemu umetniku, iskalcu resnice in lepote, postal njegovo zadnje domovanje.

Vse od gimnazijskih let je zelo veliko pisal in objavljaj v slovenski periodiki, in sicer v Ljubljanskem zvonu, Domu in svetu, Slovenskem narodu, Dolenjskih novicah in drugje. Precej njegovih del je ostalo tudi v rokopisu, knjižno objavo pa so doživela naslednja dela: pesniške zbirke Človek in noč (1927), Novembrske pesmi (1936), Lirika (1940), roman Novo mesto (1932), potopis Odmevi rdeče zemlje (1932, priredba pisem Božidarja Jakca iz Amerike), kratka proza Zakopani zakladi (1940) in povest Jalov dom (1941).

Miran Jarc je tudi veliko prevajal, največ iz francoščine, pa tudi iz nemščine,

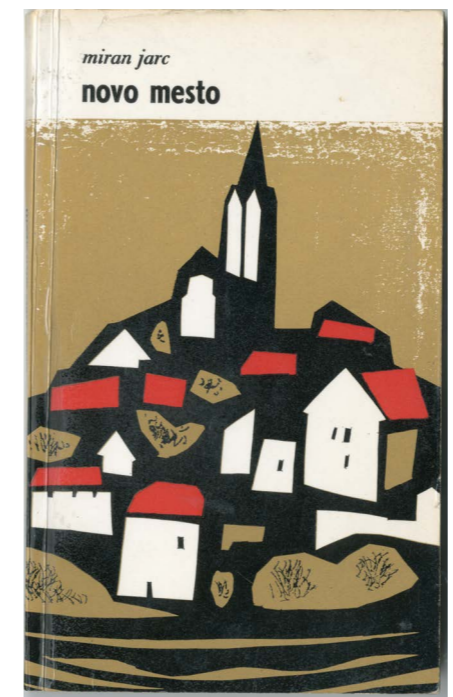
angleščine, ruščine: Stendhala, Balzaca, Valeryja, Remizova, Naživina, Hergesheimerja, D. H. Lawrence, Wilda itd. Preizkušal se je tudi v glasbi. Najbolj ga je prevzela violina, zato so mu starši še kot otroku omogočili šolanje in je kasneje igral v Hladnikovem orkestru. Po pripovedi pokojne Tatjane Jakac, soproge našega likovnega velikana Božidarja Jakca, sta Miran in Dori (Božidar Jakac), ki ju je vezalo tesno prijateljstvo, občasno tudi kasneje skupaj vadila igranje violine na Jakčevem domu v Ljubljani. Kot avtor, igralec, violinist in vodja je Jarc sodeloval tudi pri Slovenskem marionetnem gledališču Milana Klemenčiča. Bil je človek mnogih talentov, predvsem pa je imel velik posluš za razumevanje umetnosti. Veljal je za otožno zamišljenega samohodca (tudi v literarnem delovanju), ki je poleg svoje globoke vere v umetnost na piedestal življenja postavil tudi brezpogojno ljubezen in družino. V zakonu s sestrično Zinko Zarnik sta se jima rodili hčeri Eka (Terezija) in Marija. Ženi je posvetil številne ljubezenske pesmi in pisma, hčerkama pa obsežno kroniko o Eki in Mariji, torej dnevniške zapiske o njenem otroštvu, odraščanju, vzgoji in družinskem življenju. Miran Jarc je bil aktiven soustvarjalec kulturnega gibanja novomeška pomlad. Ta kulturni preporod, revolucija duha po prvi svetovni vojni, je Novo mesto močno in za vedno zaznamovala kot mesto, ki je takrat uspelo preseči okvire svoje provincialne majhnosti in najti stik s svetom. Ustvarjali so jo mladi umetniki in razumniki, med njimi dvajsetletni Jarc, ki ga je Rihard Jakopič v pismu Antonu Podbevšku takole označil, ko je obujal spomine na slavni 26. september 1920:

»Ob splošni tihoti se prikaže mistična postava Mirana Jarca. Pobožno kakor romar, ki se pada na bažjo pot, je stopil na oder in s skrivnostnim glasom je bral odlomke iz svojega Skrivnostnega romarja. Ko je končal, je sledilo prisrčno priznanje besedam odhajajočega mladega, upa polnega pisatelja.«

V Jarčevem romanu Novo mesto, umetniški ubeseditvi tega zmedenega časa in hkrati vznesenega vzdušja po prvi svetovni vojni, se po besedah Božidarja Jakca zrcali čudežna podoba tega mesta.

»Ustavil se je sredi Glavnega trga in se zagledal v vrsto hiš, ki so kar sijale od popoldanske sončave nekega nenavadno svetlega decembrskega dne. Trg je bil skoraj prazen. Nizka plast prvega snega je že kopnela, nebo je bilo tako sinje, da je bil vsak predmet čudovito otipljiv, jasen in čist. Bohorič je kar stal in gledal. Kako praznično tihe so vse te hiše v soncu! Kar zaradi lepšega stoje, brez namena, kot da so jih otroci razstavili v ta prostor; zemlja in nebo in po sredi te nizke hiše. In polastila se ga je silna radost. Zamižal je na eno oko, sklonil glavo in gledal od strani in še bolj čudovito se mu je vse to zazdelo. To, kar ga je polnilo s tako omotično radostjo, pa je bila podoba, ki se je brez pravega povoda nenadoma razprostrla pred njegovimi očmi in ki se mu je zazdela resničnejša od resnice same: podoba brezmejne ravnine, tako brezmejne, da ji je obzorje samo sinje nebo. Čutil je, da se za temi enonadstropnimi hišami razprostira vesolje – zemlja, prazna, brez gorá, brez hribov, samo tu pa tam, v ogromnih razdaljah drugo od drugega, stražijo samotna drevesa. In če ležeš na to vesoljno ravan, slišiš glasove od vsepovsod, odmevajo ti Dunaj, Berlin, Pariz, Moskva, Peking.«

Na pobudo Študijske knjižnice v Novem mestu je leta 1952, ob desetletnici smrti Mirana Jarca, Okrajni ljudski odbor v Novem mestu sprejel sklep, da se okrajna študijska knjižnica v Novem mestu preimenuje v študijsko knjižnico Mirana Jarca (danes: Knjižnica Mirana Jarca Novo mesto). S poimenovanjem po njem smo se v knjižnici še posebej potrudili v zbiranju vsega, kar je bilo v zvezi z njim oziroma njegovo zapuščino. V

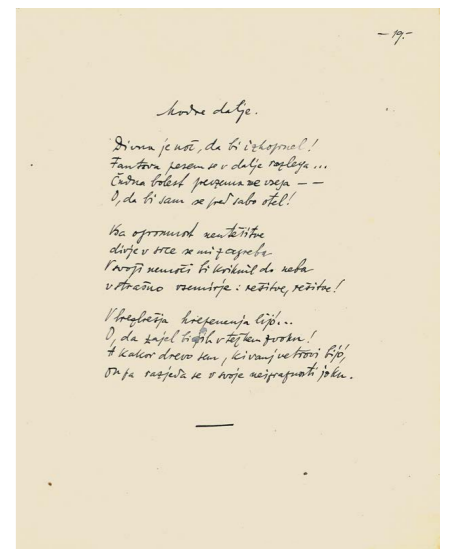
Naslovnica 2. izdaje Jarčevega romana Novo mesto iz leta 1966. Likovno opremil: Uroš Vagaja.

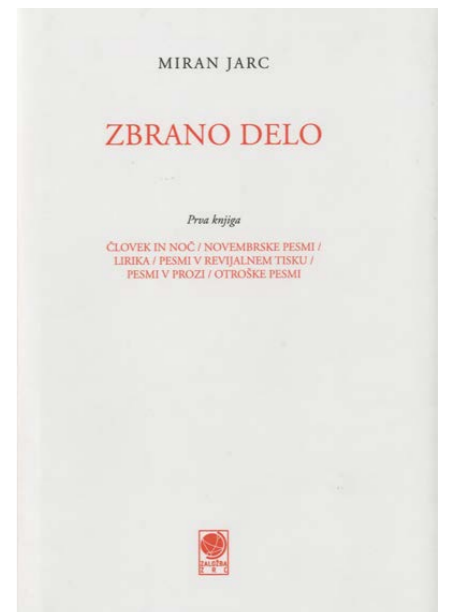
Sestintridaset let po novomeški pomladi, spomladi 1956, je ob odkritju doprsnega kipa Mirana Jarca v novomeški knjižnici Božidar Jakac izrekel globoko priznanje Jarčevi umetniški poti, sredi katere pa je žal tragično omahnil.

šestnajstih signaturnih enotah so zbrani rokopisi in tipkopisi Jarčevih objavljenih in neobjavljenih pesmi, pesniških zbirk, proze, dramskih del, delovnih konceptov, pisem in korespondence, dokumenti ter ostalo gradivo o Miranu Jarcu (časopisni izrezki, razno). Večinoma so to izvorni rokopisi, v določenih primerih pa tudi prepisi in fotokopije originalov. Najobsežnejša je zbirka Jarčevih pisem in korespondence, ki šteje več kot dva tisoč enot in predstavlja pomemben vir za raziskovalce življenja in ustvarjanja Mirana Jarca ali njegovih korespondentov kot tudi širšega prostora in časa, v katerem so živeli.

Načrtno zbiranje gradiva o Miranu Jarcu se je v knjižnici pričelo prav z zbirko Jarčevih 161 pisem Marici Vogrinčevi, ki jih je leta 1956 knjižnici podarila njena sestra Mira Vogrinčeva. To je bil torej prvi dar, ki mu jih je sledilo kar nekaj. Zinka Jarc, pesnikova vdova, je pred svojim odhodom v dom upokojencev izročila knjižnici še vso preostalo literarno zapuščino, ki jo je obdržala kot drag spomin na moža. Zadnji del je obsegal kar 1083 kosov, med njimi 877 Miranovih pisem njej. Pisma Mirana Jarca Zinki so edinstvena po oseboizpovedni in literarnozgodovinski vrednosti, nekatera so prava posebnost tudi zaradi svojega obsega (npr. 151 strani). Med Jarčevimi korespondenti so bili poleg sorodnikov tudi številna imena slovenskega javnega, zlasti kulturnega življenja med obema vojnama. Posebno mesto v tej obsežni zbirki pa ima gotovo korespondenca med Miranom Jarcem in Božidarjem Jakcem od njunih mladih let pa skoraj vse do Jarčeve prezgodnje smrti, ki je tudi svojstven, prepričljiv dokaz o prisrčnem prijateljstvu dveh umetnikov.

Jarčev rokopis pesmi Modre dalje iz zbirke Človek in noč.

Prva knjiga zbranega dela prinaša Jarčevo poezijo iz zbirk Človek in noč, Novembrske pesmi in Lirika.

Miran Jarc

Miran Jarc z ženo Zinko

Predragi Boži!

Neobčujno mi me razveselil s svojo kartico iz
Novomeške. Oh, mi hvala za vse, vsem, toda ne bi
ti mogel, kar sem bil ves ta čas v evropskem koncertnem
Kartičnik in tih občinskih delov ni sem gledal ves čas
le sebe v razmerje do človeka in nečloveka - bi ti!
Moja pot je črna, je silna, je trnjava. Kaj sem ona
prejela (pisanje) neprijetno sploh ne stajem, težko ti
povek. Ne bi ti spisal, če ti bil mojega, Boga
na postolovni, ki je izhajal od 18/XI - 15./XII. l. l. v prvi stari
Slo. Marola! Rečem ti: ta pismo je v naši literaturi
tako svojstveno, tako „originalno“, da bi bil lahko
manj malo poznani, toda se se spominam na njen gostanec,
mi je čisto takoj spominam: rotila se je, ko so je zame
čepi videli (Apolloničnost!) razplah in ko so se zame
odpala vrata v strahno pravo satano in Boga.

Dovi: kaj sem mislil in slednje tega naslodi v
prejemanju pisma in v eseju „O. P. Lodi“ (Lj. form. št. 10)
in v namenu za Lj. form. oddani pismu: „Črna
črta“ str. 230. Kjer bi lahko videl, da je moja
pot vedla v centru razmišljanja, kot bi
mogel delovati kdo in mojih dvojnih davnih pesnic -
v Slov. romani. O, prijatelj, da je bilo pismu
in mi jaz spominam to besedo naše obzira - hči črnaj
ki oblikuje delove, ki jih vti povprečnik - tega problematizirano
povprečnik - ne vidijo. Hči živim tako ves v svojih
sferah, da mi ni moč za nikogar... Kako slaba sem
-1-

Jarčevo pismo Božidarju Jakcu.

Večino njenih pisem je knjižnici prijazno odstopila Tatjana Jakac. Med izvirnimi ohranjenimi Jarčevimi dokumenti izstopata maturitetno spričevalo novomeške gimnazije iz leta 1918 ter spričevalo o abiturientskem tečaju na Trgovski akademiji v Ljubljani leta 1923, ki je Jacu odprlo nadaljnjo poklicno pot.

Novomeška knjižnica je 207 pesmi in zbirki, štiriindvajset kosov proze in konceptov za prozna dela ter šest dramskih del, ki jih hrani v knjižničnih posebnih zbirkah, popisala v katalogu rokopisov Mirana Jarca (Knjižnica Mirana Jarca, 2000). Poleg v katalogu popisanega gradiva se knjižnica ponaša z bogato zbirko fotografij Mirana Jarca od najzgodnejših otroških let do njegove podobe v zadnjem letu življenja in je uporabnikom dostopna v digitalni obliki preko sistema COBISS/OPAC, portreti Mirana Jarca, ki so delo Božidarja Jakca in Ivana Čarga, Jarčevo delovno mizo in violino, kipom Mirana Jarca, ki ga je ustvaril slovenski kipar Jakob Savinšek, ter nenazadnje z vsemi knjižnimi izdajami njegovih del.

Leta 1960 je izšel izbor Jarčevih pesmi, dramskih prizorov in proze Človek in noč (ur. B. Štih), ki je prvič prinesel tudi bibliografijo njegovih del (A. Matko), leta 1969 Izbrano delo Srečka Kosovele in Mirana Jarca (ur. J. Kos, F. Zadravec) in leta 1983 izbrano delo Mirana Jarca z naslovom Vergerij (ur. B. Štih). Sedemdeset let po smrti Mirana Jarca pa je v osrednji knjižni zbirki slovenske leposlovne klasike Zbrana dela slovenskih pesnikov in pisateljev leta 2012 izšla dolgo pričakovana prva knjiga v zbirki Zbrano delo Mirana Jarca,

ki sta ji v naslednjih letih sledili še dve. Vse tri je pripravil in uredil Drago Bajt. Kljub temu, da zbirka na nadaljevanje še čaka, pa je z uvrstitvijo vanjo Miran Jarc dokončno uvrščen med najboljše

slovenske književnike, ki so močno zaznamovali slovenski kulturni prostor. Bil je izredno samokritičen, zato v njegovih pesniških zbirkah najdemo samo vrhunsko poezijo. Njegova prva pesniška zbirka Človek in noč, ki jo je izdal v samozaložbi, velja za vrhunec njegovega ekspresionizma. V Jarčevi zapuščini je neobjavljenih ostalo okoli 250 pesmi, med katerimi so največje odkritje predvsem ljubezenske pesmi in sonetni cikli, ki jih je Jarc pošiljal bodoči ženi Zinki v številnih pismih. V drugi polovici dvajsetih let pa je pisal lutkovne igrice. Nekatere izmed njih so bile tudi uprizorjene, s čimer je postal eden od pionirjev slovenskega marionetnega lutkarstva in bil eden prvih, ki je o njem tudi pisal. Njegova končna verzija dramske pesnitve Vergerij iz leta 1933, ki javnosti dolgo ni bila dostopna, velja za »slovenskega Fausta«. Po Miranu Jacu je ime dobilo tudi več ustanov ter ulic na Dolenjskem in po Sloveniji.

Violina Mirana Jarca. Foto: Bojan Radovič

Viri in literatura:

- Auersperger, Atenka, Da bi v pozabo ne zbrisal jih čas, Društvo za vzdrževanje partizanskih grobišč v Rogu, Dolenjske Toplice, 2006.
- Bajt, Drago, Vsaka stvar je oživila: opus Mirana Jarca v Zbranim delu, v: Zbrana dela slovenskih pesnikov in pisateljev: 1946–2016: 70 let izhajanja, Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU, 2016.
- Jakac, Božidar, Ob odkritju spomenika Miranu Jacu v Novem mestu, 14. IV. 1956, rokopis, Ms 115 št. 1.
- Jarc, Miran, Novo mesto, Obzorja, Maribor, 1989, str. 133–134.
- Mušič, Marjan, Novomeška pomlad, Obzorja, Maribor, 1974, str. 94.
- Peperko Golob, Darja, Miran Jarc (1900–1942): ob stoletnici umetnikovega rojstva, Knjižnica Mirana Jarca, Novo mesto, 2000.
- Pogačnik, Tone, Posebna zbirka Boga Kometlja, v: Knjižnica Mirana Jarca Novo mesto: 1946–1996, Knjižnica Mirana Jarca, Novo mesto, 1996.
- Šurla, Andrej, Obrnilo se je sto let: stoletnica rojstva Mirana Jarca, v: Rast št. 3–4, jul. 2000, str. 253.

> Jasna Kocuvan Štukelj, kustosinja Jakčevega doma

BOŽIDAR JAKAC IN NOVOMEŠKA POMLAD

Nedelja, 26. septembra 1920, je bila v Novem mestu zaznamovana s posebnim dogodkom, dogodkom, katerega glas je segel tudi po celotnem slovenskem ozemlju. Mesto je bilo v prazničnem pričakovanju, meščani so izobesili zastave, kar jim je v razglasu vele takratni župan Karl Rozman, se praznje oblekli in z velikim pričakovanjem odšli na dogodek, na katerega so vabili po mestu razobešeni ročno poslikani plakati Božidarja Jakca. Množica ljudi se je zbrala pred Windischerjevimi salonom v Kandiji, kjer se je ob 10. uri odprla 1. pokrajinska umetniška razstava, na kateri je po podatkih Božidarja Jakca iz leta 1976 razstavljalo deset razstavljavcev s 337 likovnimi deli. Pod pokroviteljstvom Riharda Jakopiča, ki je z besedami »da pokažem s tem svoje zadovoljstvo nad mladim pokretom« razstavil eno svoje delo, so na razstavi sodelovali: Božidar Jakac, Marjan Mušič, France Zupan, Ivan Čargo, Jože Cvelbar, Zdenko Skalicky, Franjo Ančik, Boris Grad in Ferdo Avsec. Božidar Jakac, takrat že študent praške akademije, je Riharda Jakopiča spoznal novembra 1918 in z njim spletel vseživljenjsko vez, v kateri je bila vsekakor umetnost tista, ki ju je družila. Logična posledica njunega tesnega sodelovanja je bila vidna v vplivu Jakopičevega impresionističnega načina slikanja na slikarski izraz takrat še mladega Jakca, kar zaslutimo tudi v njegovih mladostnih delih. V času šolanja na akademiji pa se je Jacu odprlo povsem drugo obzorje. V skladu s takratnimi evropskimi umetnostnimi

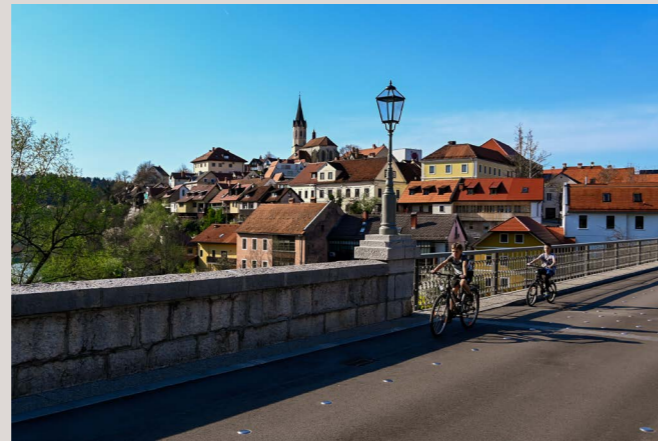
hotenji je spoznal ekspresionističen način izražanja, ki je bil uporniškemu študentu, nezadovoljnemu s študijskim načinom slikanja, pisan na kožo in je v njegov likovni jezik vnesel svežino. Z Jakčevimi mladostnimi deli in deli, nastalimi v času šolanja v Pragi, je bila zasnovana glavna novomeške razstave, saj se je predstavil s kar 218 deli. Dogodek se je nadaljeval v popoldanskih urah na gradu Kamen, kjer je nove smernice v glasbeni umetnosti s klavirskim koncertom predstavil Marij Kogoj, na večernem literarnem recitalu v Narodnem domu pa sta se predstavila Anton Podbevšek in Miran Jarc. Božidar Jakac je v času šolanja na novomeški gimnaziji, v letih 1909–1913, spletel trdno vez

s svojim sošolcem Miranom Jarcem, s katerim je ostal v tesnih stikih skozi celo življenje, intenzivno pa je nekaj let sodeloval tudi z drugim sošolcem, Antonom Podbevškom. Plod njihovega tesnega sodelovanja je bil ravno ta celostno zasnovan dogodek, kasneje poimenovan novomeška pomlad, kjer so mladi umetniki želeli predstaviti vse tri veje umetnosti, likovno, literarno in glasbeno, ter jih povezati v skladno celoto. Njihovo umetnostno sodelovanje pa se ni ne začelo ne zaključilo na tej točki, saj je Jakac prej že ilustriral Podbevškove pesmi in kasneje tudi Jarčeve. Vsestransko likovno izobraženi Jakac, ki se je umetniško izoblikoval tudi na številnih študijskih potovanjih po vsej Evropi, severni Afriki in ZDA, je na slovenski likovni sceni pustil globoke sledi: kot pionir slovenske grafike, kot izjemen ustvarjalec v pastelni tehniki dovršenih umetnin, pomemben pečat je pustil tudi kot snemalec s filmsko kamero in fotografskim objektivom (leta 1933 je posnel prvi propagandni film Pomladna moda, leta 1938 pa prvi slovenski barvni film Železarna Jesenice). Bil je med glavnimi pobudniki in organizatorji novoustanovljene Akademije upodablajočih umetnosti v Ljubljani – leta 1945 je postal tudi njen prvi rektor in do upokojitve leta 1961 tam ostal profesor za grafiko. Njegov pečat na slovensko likovno in kulturno sceno je tako nedvomno izjemen in pomemben tudi za mnoge ustvarjalce, ki jim je bila njegova bogata ustvarjalna pot za navdih in vzgled.

Avtor fotografij je Peter Žunič Fabjančič

Na obnovljenem Kandijskem mostu se lahko od sedaj naprej varno srečajo avtomobili, kolesa in pešci.

Tematska pot gradišča Marof po prenovi vabi na sprehod vse navdušence za dediščino.

Na Portovalu bodo prostor za dopustovanje našli tudi uporabniki avtomodov, saj zanje tam gradijo postajališče z oskrbovalnimi postajami.

Po koncu epidemije se je v mestu znova vzpostavilo družabno življenje.

Mladi parlamentarci so staknili bistre glave in razpravljali na temo poklicne prihodnosti.

Pred prenovu mestnega jedra so bila na več lokacijah izvedena arheološka sondiranja. Na podlagi njihovih rezultatov bodo arheologi zastavili obseg nadaljnjih arheoloških del.

Kitajsko mesto Yixing je v času izrednih razmer Splošni bolnišnici Novo mesto, Zdravstvenemu domu Novo mesto in Domu starejših občanov Novo mesto darovalo zaščitno opremo.

Minister za okolje in prostor Andrej Vizjak si je ogledal deponijo podjetja Cerod in na delovnem srečanju z županom obljubil podporo pomembnim novomeškim projektom.

Spoznajte Leona, električno vozilo, ki kroži po mestnem jedru in vas brezplačno zapelje po opravkih. Če ga želite preizkusiti, pokličite 031 663 067 ali mu pomahajte na ulici.

12. redno sejo občinskega sveta so izpeljali skladno z vladnimi ukrepi za preprečitev širjenja novega koronavirusa. Tokrat so se svetniki zbrali v prostorih Šolskega centra Novo mesto, uporabili so tudi zaščitne maske in med seboj ohranili priporočeno varnostno razdaljo.

Pridne roke zaposlenih na Komunalni Novo mesto so poskrbele za čudovit videz novomeških križišč.

Na Glavnem trgu vsako soboto med 9. in 13. uro poteka Novomeška tržnica, kjer se raznolika ponudba iz tedna v teden veča.

Predsednik državnega zbora Igor Zorčič je ob delovnem srečanju z županom Gregorjem Macedonijem obiskal tudi Osnovno šolo Center in njene učence.

V Šmihelu lahko v teh dneh že opazite sveže asfaltirano cesto. Preostali del Šmihelske ceste je še vedno v procesu prenove, ki bo predvidoma zaključena v juliju.

ZARJA d.o.o. Novo mesto

NAJ BLOK 2020

v upravljanju Zarje d.o.o. Novo mesto

V podjetju Zarja d.o.o. Novo mesto ponovno, že tretjič po vrsti, pripravljamo akcijo »Naj blok 2020 v upravljanju Zarje d.o.o. Novo mesto«. Verjamemo, da se ponovnega sodelovanja in akcije veselite tudi vi.

Ker si brez dvoma vsi želimo živeti v urejenem in čistem okolju, vabimo vse, ki razmišljate in čutite enako, da se pridružite letošnji akciji, ki bo potekala **od junija do konca septembra 2020.**

POGOJI ZA IZBOR

Večstanovanjske in stanovanjsko-poslovne stavbe v upravljanju Zarje d.o.o. Novo mesto.

NAGRADE

1. 1.000 EUR v rezervni sklad bloka
2. 500 EUR v rezervni sklad bloka
3. 250 EUR v rezervni sklad bloka

Vsi udeleženci prejmejo praktične nagrade.

PRIJAVE

Prijavite se lahko do **20. 07. 2020**, tako da izpolnite priloženo prijavnico in jo pošljete po pošti na sedež družbe ali po elektronski pošti na najblok@zarja.si. Prijavnico lahko najdete tudi na naši spletni strani www.zarja.si.

> Urban Kramar, Mestna občina Novo mesto

IZBRANA ARHITEKTURNA ZASNOVA ZA BAZENSKI KOMPLEKS V ČEŠČI VASI

Zbornica za arhitekturo in prostor Slovenije (ZAPS) je objavila rezultate arhitekturnega natečaja za bazenski kompleks v okviru športno-rekreacijskega centra v Češči vasi. Prvo nagrado sta osvojila avtorja Dean Lah in Milan Tomac s sodelavci (projektirni biro Enota). Do konca letošnjega leta načrtujemo izdelavo projektne dokumentacije, kar pomeni, da bi se po izvedbi javnega naročila gradbena dela lahko začela prihodnje leto.

Po vzoru projekta prenove mestnega jedra je izbor potekal z dvostopenjskim natečajem. Ocenjevalna komisija je na prvi stopnji izbrala šest najboljših rešitev, avtorji pa so svoje rešitve na drugi stopnji dopolnili. Komisija je poleg prve nagrade podelila še drugo in tretjo nagrado ter tri enakovredna priznanja. Komisija je v svojem poročilu soglasno odločitev o prvi nagradi pojasnila takole: »Rešitev je med vsemi edinstvena in izstopa predvsem zaradi svojevrstne umestitve in odnosa do okolice. Ocenjevalno komisijo je posebej prepričala s celovitim odgovorom na problematiko okoliškega konteksta, do katerega vzpostavi jasno izražen odnos v konceptualnem, urbanističnem in arhitekturnem smislu.«

Župan Mestne občine Novo mesto in član komisije Gregor Macedoni je ob tem povedal: »Veseli me, da je z izborom

arhitekturne rešitve storjen naslednji pomemben korak do prvega pokritega športno plavalnega kompleksa v naši občini, ki bo smiselno nadgradil Olimpijski center Novo mesto. S sodelavci si bomo prizadevali, da čim hitreje, po možnosti še letos, zagotovimo pogoje za objavo razpisa za izvajalca del.«

V prvi fazi gradnja bazenskega kompleksa obsega dva pokrita bazena, z osrednjim 25-metrskim plavalnim bazenom in manjšim ogrevalnim bazenom, ki bo namenjen začetnim plavalnim učnim programom. Kompleks obsega še fitness dvorano za vadbe, garderobne prostore in manjši gostinski lokal s teraso. Na zunanjih površinah je predvidena ureditev dostopne ceste, parkirišča in večnamenske površine za šport in rekreacijo na prostem. Druga faza omogoča širitev z izgradnjo zunanjega 50-metrskega olimpijskega bazena.

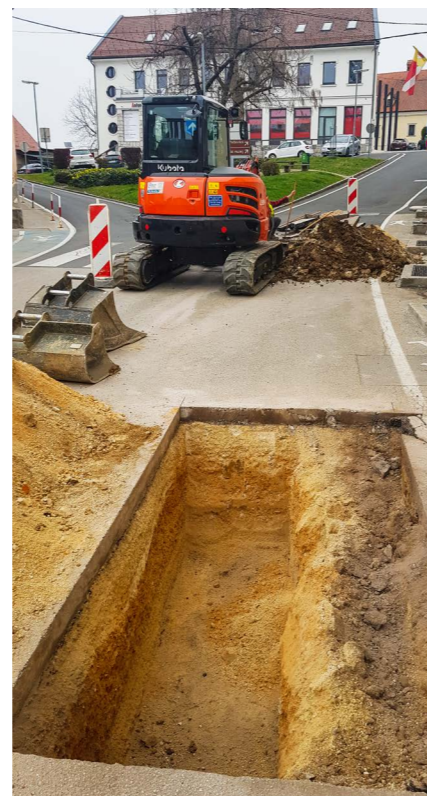

> Saša Sršen, Mestna občina Novo mesto

PRENOVA MESTNEGA JEDRA SE NADALJUJE NA ROZMANOVI IN PREŠERNOVEM TRGU

Po lanskoletnem uspešnem odprtju prenovljenega Glavnega trga in začetka Rozmanove ulice se obnova mestnega jedra nadaljuje na Rozmanovi, Kastelčevi in Prešernovem trgu. Ocenjena vrednost naložbe znaša skoraj 2,7 milijona evrov, od tega imamo odobreno evropsko sofinanciranje v višini 2,1 milijona evrov. Začetek gradbenih del je predviden v drugi polovici leta.

Na Rozmanovi, Kastelčevi, v začetku Vrhovčeve in na Prešernovem trgu so bila v marcu sprva izvedena arheološka sondiranja, na podlagi katerih bodo zastavljena nadaljnja arheološka izkopavanja ter njihov obseg. Sočasno z njimi bodo potekala tudi gradbena dela izvajalca, ki bo izbran na predvidoma kmalu zaključenem javnem razpisu.

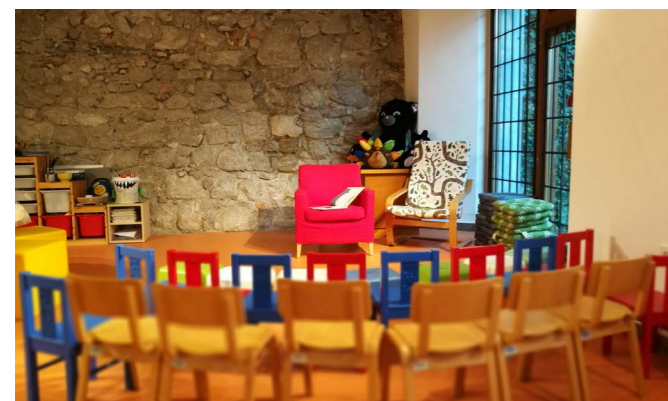
Peter Zunič Fabjančič

KULTURA JE DEL NAS

Šolsko leto se je komaj dobro začelo, ko smo zaradi vsem znane nadloge ostali doma in se tako začasno oddaljili ne le od prijateljev, družinskih članov izven občin ali ranljivejših najdražjih, temveč tudi od vsebin, ki smo jih v začetku leta z »andohtjo« spisali v naš letni delovni načrt.

Poslanstvo našega zavoda je vselej spodbujanje razvoja malčkov s številnimi obogatitvenimi dejavnostmi in sodobnimi vzgojno-izobraževalnimi pristopi. Tako menimo, da smo celovita podpora družinam, ki nam svoje otroke zaupajo. Prav zato smo v času epidemije vsakodnevno pripravljali Pedenjpedove e-igralnice ter tako skušali popestriti spremenjeni družinski ritem in tudi na daljavo spodbuditi ustvarjalnost naših »cepemeljov«. Vsebine e-igralnice, ki so še vedno dostopne na naši spletni strani www.pedenjpednm.si, so nastajale v želji, da otrokom ponudimo zabavne, izobraževalne, koristne in ustvarjalne trenutke ter tako ohranimo stik, ki se nam zdi ključen v času preizkušnje.

Sedaj, ko so vrtni že lep čas odprti in smo se že skoraj vrnili na uhojene poti, pa nam ostane le še nekaj krasnih dogodkov, ki bodo nekoliko ublažili izostanek leta. Tako ob koncu meseca z veseljem napovedujemo razstavo na prostem »Pedenjkamišibaj – pravljice na trgu«, ki povzema del naših letošnjih prizadevanj spodbujanja bralne kulture in gledališko-umetniške vzgoje. V upanju, da nam kljub protikoronskim ukrepom in priporočilom uspe pod »šotor« spraviti še Pedenjtabor ter s tem zaključiti šolsko leto kar se da prijetno in zabavno, vas iskreno vabimo, da se nam pridružite na katerem od načrtovanih dogodkov ali pa nam na e-naslov ter facebook profil sporočite svoje misli.

Ostanimo zdravi, dobromiselni in dobrosrčni ter ohranjamo sodelovalni duh, ki je v času preizkušnje z vsemi zgoraj naštetimi lastnostmi edina prava pot.

Srečno, Pedenjped, srečno, Novo mesto!

info@vrtec-pedenjpednm.si
www.facebook.com/pedenjpednm

Sašo Barantini

»BIT' PODGURC JE LUKSUZ«

OŠ Brusnice je majhna šola, vendar ji je skrb za ohranjanje kulturne dediščine svojega okolja eden izmed glavnih ciljev. Tudi zato nam je JSKD Republike Slovenije podelil naziv kulturna šola kot »posebno priznanje za področje ohranjanja kulturne dediščine in za graditev Rastoče knjige«.

Brusnice so podgorjanska oz. »podgurska« vas. Vas, polna čudes. Vas, ki se zliva z naravo. Čeprav nismo veliki, smo »Podgurci« dobri ljudje in je vsak sosed prijatelj, ki ti pomaga v dobrem in v slabem. Naša vas ima čudovito zapuščino in ogromno zgodb iz preteklih časov. Kulturno zgodovino naše vasi predstavljajo: znamenita češnja hrustavka, avtohtona pontska azaleja, številni kozolci in vodnjaki, potok Brusničica, naša mala stara cerkev Svete družine, Eislove orgle v veliki cerkvi Svetega križa pa tudi znameniti brusniški maček, ki je Brusnice zastopal na mnogih odrih.

Le kdo ne pozna znamenitega češnjevega praznika, ki vsako leto junija poteka v Brusnicah? Češnjeva povorka, prodaja domačih češenj, razstava češnjevih dobrot, kjer sodeluje celo »Podgurjek«. Na veselici podelijo nagrado največji hrustavki in tudi kraljici češenj, izbrani najlepši Brusničanki. Tudi sam sem že sodeloval v prodaji češenj in bila je res zanimiva izkušnja. Češnjevega praznika se udeleži veliko ljudi iz različnih krajev Slovenije.

Brusniški maček pa je poseben, saj predstavlja prav zanimivo zgodbo, ki je nastala v eni od hiš v tej vasi pod Gorjanci. To legendo dobro poznam, saj

sem jo kot gledališki maček že večkrat predstavil na dolenskih odrih.

Zgodba se začne v Brusnicah. Žena, ki jo je mož zapustil in je bila revnega stanu, je hotela bogato omožiti svojo hčer s fantom bogatega stanu iz sosednje hribovske vasi. Žena je morala pripraviti pojedino za poroko, ki se je bližala. Svoje revščine ni hotela pokazati nikomur, vendar ni imela ničesar, da bi postregla goste. V hlevu ni bilo živine, imela je le starega debelega mačka. Odločila se je, da ga bo spekla, in upala, da ne bo nihče opazil, kaj jim je bilo postreženo. Na brusniško ohcet so prihajali svatje iz Brusnic in sosednje vasi. Jedli so in se krohotali. Potem pa so se začeli spraševati, katero meso je na krožniku. Nekateri so menili, da je to govedina, drugi svinjina, tretji jagnjetina ... Nihče pa ni bil prepričan, kaj je jedel. Kmalu pa je nekdo ugotovil in na ves glas zavpil: »Pa saj mi jemo mačka!« Gostje iz sosednje vasi so se razburili in začel se je divji pretep, ki naj bi po legendi trajal tri dni in tri noči. Zamera je bila za svate res velika, zato je še danes v Brusnicah tvegano zamijavkati ...

Vesel sem, da živim v zdravem in naravnem okolju. Ponosen sem, da sem »Podgurc«. Današnji hitri tempo življenja je letos uspel zaustaviti samo

koronavirus. Kdaj bodo ljudje dojeli, da so prave vrednote v naravi in med prijatelji? In prav zato je dandanes »bit' Podgurc luksuz«.

Brusniška hrustavka

Stara cerkev Svete družine v Brusnicah

Potok Brusničica

Brusniški maček (Timotej Medle) – dan Zemlje, Novo mesto, april 2017

ELEKTRIČNI LEON NAVDUŠIL OBISKOVALCE MESTNEGA JEDRA

Od konca maja je v mestnem jedru na voljo brezplačno električno vozilo Leon, ki ima prostor za pet oseb in s tem omogoča lažje ter hitrejše Transporte občanom in ostalim obiskovalcem mestnega jedra. Vozilo je na voljo od ponedeljka do petka med 8. in 15. uro, v soboto pa med 8.30 in 13. uro.

Leon, ki je ime dobil po olimpijcu in enem najbolj eminentnih Novomeščanov, je novi prebivalec Glavnega trga. Zahvaljujoč novomeški tržnici je že v prvem vikendu zabeležil v povprečju 40 potnikov dnevno, ki jih je zapeljal po opravkih v mestnem jedru. Mestna občina Novo mesto je sicer za nakup vozila pridobila 80-odstotno sofinanciranje Ekosklada, prevoze pa omogočajo v sodelovanju z izkušenimi vozniki. S projektom se nadaljuje trajnostna nadgradnja sistemov javnega prometa, ki za zdaj obsega sistem za prevoze starejših in invalidov Rudi ter

sistem za izposojlo koles GoNM, v načrtu pa sta tudi sistema za souporabo vozil in prevoze na klic. Z osebnim prevoznim sredstvom Rudi so letos prepeljali več kot 200 ljudi in naredili približno 6000 kilometrov, v lanskem letu pa so zabeležili 778 potnikov in prevoženih 16.070 kilometrov.

Po končani epidemiji si tako z Leonom kot tudi z Rudijem nadejajo še večje število varno pripeljanih potnikov na končni cilj. Leon vozi po krožni poti po širšem mestnem jedru, na območju med Kandijo in Novim trgom. Odpelje s parkirišča na

Novem trgu, nato pelje po Rozmanovi ulici, čez Glavni trg in Kandijski most do peščenega avtomobilskega parkirišča v Kandiji in parkirišča na Trdinovi ulici.

Prevoz z Leonom v delovnem času si lahko zagotovite s klicem na telefonsko številko 031 663 067; na območjih, ki omogočajo varno zaustavitev, pa lahko voznikom svoj interes za uporabo nove pridobitve nakažete tudi z roko. Letošnjemu letu primerno je Leon svojo prvo sezono začel v barvah novomeške pomladi.

Peter Žunič Fabjančič

SOBOTNI DOPOLDNEVI NA GLAVNEM TRGU ZAŽIVELI Z NOVOMEŠKO TRŽNICO

Zavod Situla je v sodelovanju z Mestno občino Novo mesto prebudil mestno tržnico na Glavnem trgu, ki vsako soboto med deveto in trinajsto uro razveseljuje občane in občanke.

Tržnica v samem jedru Novega mesta je prijetna popestritev sobotnega urbanega utripa na Glavnem trgu. Ponaša se s pridelki in končnimi izdelki lokalnih pridelovalcev, pridružila pa se jim je tudi gostinska ponudba. Otroci so se razveselili stojnice s peko palačink, za vse ostale pa je na voljo pestra ponudba okusnih jedi. Organizatorji obljublajo še obširnejšo ponudbo tudi v nadaljevanju. Tržnica je sicer odlično mesto za zbiranje in druženje občanov vseh generacij, kar se je izkazalo za dobrodošlo tudi v času epidemije, saj so obiskovalci zaradi odprtega prostora nemoteno in varno nakupovali. V zadnjem času so domači in lokalni izdelki postali še bolj cenjeni in so pridobili na veljavi, kar je zagotovo v veselje tudi vsem lokalnim pridelovalcem. Na Novomeški tržnici tako sodelujejo vsi lokalni pridelovalci, ki v svojo ponudbo vključujejo proizvode ekološke in integrirane pridelave, obiskovalci pa lahko izbirajo tudi med paleto hortikulturnih in končnih izdelkov. Da bo dogajanje iz tedna v teden še bolj pestro, organizatorji pozivajo vse ponudnike, pridelovalce in rokodelce, ki bi jih zanimalo

Peter Žunič Fabjančič

sodelovanje, da jim pišejo na elektronski naslov trznica@situla.si, kjer bodo dobili vse nadaljnje informacije. V primeru slabega vremena je tržnica odpovedana, zaenkrat pa ji je vreme kar dobro služilo.

PRENOVLJENE SPREHAJALNE POTI VABIJO NA OGLED

Ob celoviti prenovi je Kettejev drevored že dobil novo podobo, v večini bodo dela zaključena sredi poletja, zaključujejo se tudi dela na območju gradišča Marof, kjer je urejena arheološka tematska pot, v prihodnosti pa je na Marofu predviden tudi arheološki park.

Prenova Kettejevega drevoreda in gradišča Marof je obsegala rekonstrukcijo ceste, ureditev javne razsvetljave in počivališč, zamenjavo obstoječih klopi, izvedbo potrebnih infrastrukturnih priključkov in prestavitve dela obstoječe infrastrukture ter prezentacijo robov vozišča nekdanje mestne vpadnice. S prenavljanjem so začeli konec novembra, v tem času pa so zamenjali nevarna in odmirajoča drevesa z novimi sadikami. Urejena je arheološka tematska pot z otroškim igriščem in prezentacijo prereza obrambnega nasipa gradišča.

Na Župančičevem sprehajališču je bila nedavno urejena postavitve javne razsvetljave, pri kateri je možno naprednejše nadzorovanje jakosti osvetlitve, ta pa je prilagojena obiskanosti sprehajališča. Gre za enega izmed ukrepov projekta Pametno mesto, ki med drugim zasleduje tudi čim manjšo svetlobno onesnaženost. Pred izvedbo je tudi nekaj novih površin za pešce in kolesarje, še v juniju bo najverjetneje objavljen razpis za izvajalca gradnje brvi v Irči vasi.

Peter Žunič Fabjančič

PODPISALI POGODBO ZA GRADNJO STANOVANJ NA GLAVNEM TRGU

Stavba, znana tudi kot Fichtenauova hiša, ima kot spomeniško zaščiten objekt za občane visoko kulturno – zgodovinsko vrednost, njena rekonstrukcija pa bo pripomogla k oživljanju mestnega jedra. V ta namen bo stavba predvidena tako za poslovno kot tudi stanovanjsko rabo. Celostna vrednost naložbe preureditve Glavnega trga 2, ki bo v višini 0,9 milijona evrov podprta tudi z nepovratnimi državnimi in evropskimi sredstvi, znaša 1,7 milijona evrov. Vsako izmed novih stanovanj bo zasnovano na neto tlorisni površini z razponom od 55 do 110 m² in bo po dokončanju del na voljo za najem. Lokali, ki se bodo nahajali v pritličju stavbe, bodo prav tako iskali najemnike, pri čemer bodo ti prostori namenjeni predvsem društvenim dejavnostim. Podoben projekt si želimo izvesti tudi na Dilančevi ulici 3.

PORTOVAL KMALU BOGATEJŠI ZA POSTAJALIŠČE ZA AVTODOME

V Portovalu nastaja novo novomeško postajališče za avtodome. Predvidenih je 6 postajališč za avtodome z oskrbovalno postajo, 42 parkirnih prostorov za osebna vozila, 2 parkirni mesti z električno polnilno postajo in 4 parkirna mesta za invalide, predvidoma se postajališče odpira septembra.

Vrednost pogodbe za gradbena dela je 270 tisoč evrov, na postajališču pa bodo zagotovljeni oprema za avtodome,

polnilnici za električne avtomobile in parkomat. Vrednost te dodatne opreme je približno 30.000 evrov.

Postajališče za avtodome bo na odlični lokaciji, v neposredni bližini mestnega jedra, reke Krke in rekreativnih površin v Portovalu. Projekt sledi tudi naši usmeritvi po razvoju industrijskega turizma, saj je Novo mesto dom svetovno priznanih avtomobov in prikolic podjetja Adria Mobil.

Jurij Volt

ZBIRAJMO ODPADNO JEDILNO OLJE – NA BOLJE

Odpadno jedilno olje predstavlja velik ekološki problem, ki ga je z organiziranim zbiranjem mogoče zelo učinkovito in preprosto zmanjšati. Sam produkt je po procesu čiščenja mogoče uporabiti za različne inovativne produkte, kot je na primer predelava v ekološke sveče, biogorivo. Zavedamo se škode, ki jo v naravnem okolju predstavlja odpadno jedilno olje, zato smo v MO Novo mesto vzpostavili petnajst zbiralnic za odpadno jedilno olje. Eno gospodinjsko posodico pa prejme gospodinjstvo brezplačno. Zbiranje odpadnega jedilnega olja za prebivalce praktično ne predstavlja stroška. Potrebno ga je le zbirati in oddajati v zbirne posode. Olje ohladite, zlijte v plastenko skozi filtrirni lijak. Ko je plastenka polna, vsebino zlijemo v za to namenjene ulične zbiralnike. Olje, ki ga zberemo v zbiralnicah, bo prevzel pogodbeni partner in predal v nadaljnjo predelavo.

Odpadno jedilno olje je kuhinjski odpadki, ki sodi med ločeno zbrane frakcije komunalnih odpadkov. S preostalimi odpadki ga ne smemo mešati, prav tako ga ne smemo izliti v okolje, saj predstavlja veliko obremenitev za naravne procese – en liter olja onesaži kar milijon litrov vode.

Odpadno jedilno olje predstavlja ekološki problem:

- V gospodinjstvu se odraža na zamašenosti cevi in kanalizacije. Na podeželju, kjer ponekod ni kanalizacije, preko greznice pronica v tla in se meša s podtalnico ter s tem onesnažuje podtalno vodo. Izvirna voda iz podtalnice (potoki, jezera in reke) pa je glavni vir hrane za živali in rastline.

- Odpadno jedilno olje predstavlja problem v čistilnih napravah, kjer s svojimi fizikalno-kemijskimi lastnosti ovira procese čiščenja.

Poleg vodilnega partnerja projekta, Komunale Novo mesto d. o. o., so partnerji projekta še Mestna občina Novo mesto, Osnovna šola Center Novo mesto in Društvo za razvijanje prostovoljnega dela Novo mesto. V sklopu projekta se bodo poleg nabave posod med drugim izvajale razne izobraževalne dejavnosti, delavnice, teklo bo ozaveščanje o problematiki odpadnega jedilnega olja.

Večina jedilnega rastlinskega olja se uporabi za pripravo hrane. Ob obroku se nekaj olja s hrano zaužije, ostalo – zlasti po cvrtju – pa predstavlja odpadno jedilno olje, ki je organsko visoko

obremenjen odpadki in ga je potrebno pravilno odstraniti. Med pravilne načine odstranjevanja ne sodi zlitje v kuhinjski lijak ali v straniščno školjko, v greznico, malo komunalno čistilno napravo ali v kanalizacijo. Nema lokrat se odvzame tudi na kompost ali se uporabi kot dodatek krmi za živali. Škodljivo je tudi polivanje odpadnega olja po travnatih površinah. Odvrženo jedilno olje se sčasoma spere v podzemlje do podtalnice, ki je vir pitne vode. Ko pa se podtalnica enkrat onesaži, traja več sto let, da se njena kakovost obnovi in izboljša. Nekateri odpadno jedilno olje shranjujejo v steklenice in ga potem vržejo med mešane komunalne odpadke, a le redki odpadno jedilno olje zbirajo dalj časa in ga nato odpeljejo v zbirne centre za ločeno zbrane odpadke.

Projekt bo pomagal ohraniti kvaliteto življenja za dolgoročno korist vseh prebivalcev na podeželju, saj se osredotoča na izboljšanje varstva okolja s sistematičnimi pristopi zbiranja odpadnega jedilnega olja in možnostmi za njegovo predelavo. Z vzpostavitvijo sistema zbiranja odpadnega jedilnega olja se povečuje zavest občanov o potrebi po ohranjanju čistega okolja. Opažamo, da se ekološka ozaveščenost občanov dviguje, zaradi zmanjševanja onesnaževanja okolja pa se dviguje kakovost življenja.

Glede na pričakovane pozitivne učinke – ureditve skupnih vaških središč in naravo varstvo ter uspešne izdelave izdelkov iz odpadnega jedilnega olja – je pričakovati, da se bodo v prihodnosti rezultati projekta širili na vse vključene občine, ki jih pokriva Komunala Novo mesto d.o.o.

- LOKACIJE ZBIRNIH POSOD ZA ODPADNO JEDILNO OLJE**
- KS Otočec, Dobrava 2
 - KS Prečna, Prečna 91
 - KS Brusnice, Velike Brusnice 5
 - KS Gotna vas, Belokranjska cesta
 - KS Drska, Irča vas 13
 - KS Šmihel, Vorančeva ulica 2
 - KS Regrča vas, Regrča vas 101
 - KS Stopiče, Stopiče 34 A
 - KS Gabrje, Šumeči potok 5
 - KS Birčna vas, Stranska vas 48
 - KS Dolž, Šolska cesta 11
 - KS Uršna sela, Vaška cesta 4
 - KS Podgrad, Podgrad 33
 - KS Bučna vas, Dolenje Kamence 3
 - KS Karteljevo, Dolenje Karteljevo 28 C

OBVESTILO ZA ABONENTE IN OBISKOVALCE KCJT

Omejitev gibanja in druženja z namenom zaježitve širjenja virusa covid-19 je nepričakovano prekinila našo sezono 2019/2020. Pogled na prazen oder in avditorij Kulturnega centra Janeza Trdine je žalosten. Prostori, ki so bili namenjeni druženju, uživanju v kulturi in sobivanju z umetniškimi vsebinami, samevajo in stanje v njih verjetno še dolgo ne bo, kot je bilo pred začetkom epidemije. Zaposleni v Zavodu Novo mesto pogrešamo življenje v naši stavbi, pogrešamo druženje z umetniki in pogrešamo predvsem vas, dragi obiskovalci. Po dveh in pol mesecih od uvedbe prepovedi izvajanja množičnih dogodkov oz. takoj po razglasitvi konca epidemije se vam oglašamo s pregledom realizacije naših obveznosti in s predstavitev načrtov. Uspeli smo realizirati vse abonmajske dogodke in dogodke našega cikla, ki smo jih v sezoni 2019/2020 načrtovali do konca februarja, neizvedeni pa so ostali vsi tisti dogodki, za katere smo imeli rezervirane termine od marca do junija 2020.

V okviru **Grumovega (gledališkega) abonmaja** abonenti niste videli treh predstav, in sicer intimne drame Floriana Zellerja Oče v izvedbi SLG Celje in dveh predstav v izvedbi SNG Drame Ljubljana: sodobne drame Stephena Karama Ljudje in komedije Heinricha von Kleista Razbiti vrč, s katero smo nameravali zaključiti abonmajsko gledališko sezono.

V **Kozinovem (glasbenem) abonmaju** je ostal neuresničen Koncert Dubravke Tomšič Srebotnjak in Orkestra Slovenske filharmonije.

Trdinov (glasbeno-gledališki) abonma bi morali aprila zaključiti z večerom, poimenovanim Jure Godler in Tilen Artač stand-up.

Imetniki **Mojčinega (otroškega) abonmaja** ste bili prikrajšani za plesno predstavo Zvezdica Zaspanka v izvedbi Festivala Velenje in Inštituta za umetniško igro Beograd, ki je nastala po motivih zgodbe Franeta Milčinskega Ježka; glasbeno-gledališki dogodek Enci benci na kamenci v izvedbi Katalene in produkciji Cankarjevega doma in Kulturno-umetniškega društva Adapter ter za dramsko predstavo Svetlane Makarovič Kosovirja na leteči žlici v izvedbi Slovenskega ljudskega gledališča Celje.

Zaradi razglasitve epidemije smo morali odpovedati tudi nekaj koncertov cikla Muzika eklektika. Imetnike in obiskovalce tega glasbenega cikla bomo sproti seznanjali z novimi termini izvedb.

Zaradi objektivnih razlogov torej nismo uspeli izvesti obljubljenega programa oz. smo izvedli vse, kar je bilo do nastopa epidemije načrtovano, to pa je približno dve tretjini programa. Vsebine te sezone, ki so ostale neizpolnjene, načrtujemo izvesti v sezoni 2020/2021. Glede terminov si ne upamo in ne moremo

napovedati nič bolj konkretnega. Junija oz. septembra novih abonmajev ne bomo vpisovali, o načrtih za naprej pa vas bomo obveščali. Predvideno je, da bo sezona 2020/2021 minila brez novih abonmajev in da vam bomo v omogočali le ogled posameznih predstav.

Glede poravnave naših finančnih obveznosti za sezono 2019/2020 predlagamo dve možnosti:

Odpadle vsebine si z obstoječimi abonmajskimi kartončki ogledate, ko bodo na sporedu. Če do njihove izvedbe zaradi kakršnih koli razlogov ne bo prišlo, pa vam bomo omogočili ogled nadomestne predstave oz. koncerta. Veselilo nas bo, če se boste odločili za to možnost in nas boste s to izbiro še dodatno zavezali k uresnitvi razpisane programa. Omogočimo vam lahko vrnitev deleža vplačanega zneska za abonmaje 2019/2020, in sicer v odstotku nerealiziranih predstav. V tem primeru vas prosimo, da nam na elektronski naslov kultura@novomesto.si do 31. 7. 2020 sporočite svoje ime in priimek, naslov, številko TRR-ja in abonmaje, za katere želite povračilo deleža.

V času, ko čakamo nadaljnja varnostna navodila glede izvedbe kulturnih dogodkov v dvoranah in na prostem, pa vam lahko ponudimo razstavo akademskih slikarjev društva Insula iz Izole. Ogled v Galeriji Kocka je mogoč do sredine julija 2020, željo po ogledu razstave pa sporočite na e-naslov kocka@novomesto.si. Predhodna najava je obvezna, saj je stavba KCJT-ja sicer zaprta.

Ob ogledu bo veljalo nekaj previdnostnih ukrepov:

- pred in po vstopu v galerijo bo na voljo razkužilo za roke,
- vstop bo možen samo z maskami, ki jih obiskovalci prinesete s seboj,
- hkrati si boste razstavo lahko ogledovali trije obiskovalci oz. več, če ste vsi člani iste družine.

V poletnem času predvidevamo izvedbo katerega od koncertov iz cikla Muzika

eklektika, o čemer vas bomo še obvestili. V tem času bomo poskrbeli za dodatno ustrezno čiščenje prostorov in opreme ter za pripravo varnostnih navodil.

Če imate še kakršno koli vprašanje, ga lahko naslovite na kultura@novomesto.si. Odgovorili vam bomo v najkrajšem možnem času.

Pozdravljamo vas in vam želimo vse dobro. Ostanite zdravi in ostanite obiskovalci naših dogodkov.

Kulturni center Janeza Trdine

ODLOČNO IN VERODOSTOJNO PO POTI NOVOMEŠKE POMLADI

KC Janeza Trdine z vsemi svojimi kapacitetami in programi aktivno sooblikuje kulturno ponudbo v Novem mestu in širši regiji. Ena izmed primarnih nalog KCJT-ja je tudi nadaljevanje ideje novomeške pomladi, ki se manifestira skozi trajno posredovanje umetniške ustvarjalnosti in poustvarjalnosti na področju uprizoritvene, glasbene, vizualne, filmske in drugih umetnosti ter novih medijev. Skozi vzgojno-izobraževalne vsebine, namenjene otrokom in mladim, KCJT aktivno vpliva na oblikovanje njihovega estetskega in umetniškega čuta. Izjemna kulturna, ustvarjalna in duhovna dediščina akterjev novomeške pomladi tako živi skozi programe kot so Grumov gledališki abonma, cikel izbranih koncertov Muzika eklektika ali Kozinov abonma klasične glasbe. Misel mladih novomeških ustvarjalcev iz 20-ih let prejšnjega stoletja se ohranja skozi lastno produkcijo in podporo novim generacijam lokalnih ustvarjalcev. Produkcija opernih predstav, kot sta Julija in Deseti brat, nadaljujejo skladateljsko nadarjenost Marija Kogoja, razstave sodobnih vizualnih praks v Galeriji Kocka prezentirajo vizijo slikarjev ter arhitektov kot so Jakac, Čarga, Skalicky in Mušič. Dramska, prozna dela in poezija odmevajo z odra Trdinove dvorane v več kot 20-letni tradiciji uprizoritvenih produkcij. Sodobna interpretacija avantgardne umetnosti, katere temelje so postavljali akterji novomeške pomladi, pa se zrcali skozi mlade glasbenike, ki raziskujejo meje lastnega umetniškega izraza in meje improvizacijskih umetniških praks

na mednarodni delavnici in festivalu Jazzinty.

In kako naprej? Čeprav je umetnost na videz čaščena, sta položaj kulture in naš odnos do ustvarjalcev (pre) pogosto negativna, manjka nam namreč razumevanja. Zakaj sploh potrebujemo umetnost, če imamo pa kup pomembnejših težav in je tako in tako nihče ne razume? Danes nekateri kulturo vse bolj razumejo kot izključno tržno blago in menijo, da je vsaka investicija v kulturo le zapravljanje davkoplačevalskega denarja tistih, ki »zares« delajo. Seveda je resnica kot vedno neke vmes. Številnim razvitim državam, po katerih se tako radi zgledujemo, je uspelo ustvariti model vlaganja v kulturo, ki vložek večkratno prinaša nazaj. In če so spremembe edina konstanta, imamo sedaj priložnost temeljito razmisliti in

kulturno produkcijo prilagoditi novim razmeram. Tudi v KCJT-ju se zavedamo nove situacije in se pripravljamo na to, kako bomo odgovarjali na številna praktična in vsebinska vprašanja, ki jih prinaša čas po krizi. Predvsem pa je potreben razmislek, kako bomo pomagali ustvarjalcem, na kakšen način se boste odzvali obiskovalci ter kako dolgoročno ustvariti vzdržen model financiranja avtorskih honorarjev in ostalih stroškov kulturne produkcije. Žal se še vedno soočamo z veliko neznankami, vseeno pa v KCJT-ju pripravljamo revitalizacijo programov, ki bodo v novih konceptih odgovarjali na temeljna eksistencialna vprašanja, prinašali pa bodo tudi sprostitev in zabavo. Oblikovali bomo nove programe, projekte in blagovne znamke, ki sledijo novim okoliščinam in sodobnim kulturnim trendom. Veselimo se ponovnega odpiranja prostorov,

izvedbe festivalov, otroškega programa in predvsem obiska kulturnih vsebin.

Kot stoletje nazaj je tudi danes naloga umetnosti, da reflektira družbo, jo drami iz otopenosti, da provocira, vznemirja in napeljuje k razmišljanju. Pogosto prav nasprotno od splošnega prepričanja, da mora umetnost le zabavati in kratkočasiti. Seveda je umetnost lahko tudi zabava, vendar pa mora ostajati navdih za spremembe; gospodarski, kulturni in splošni družbeni razvoj. Umetnost nas definira, še posebno danes, v časih, ko je umetnost ranljiva, ko so ustvarjalci vse bolj ogroženi, je obstoj umetnosti ključnega pomena, da nam pomaga pri izhodu iz ne samo zdravstvene, temveč tudi ali predvsem iz krize vrednot. Ali kot je rekel W. Churchill: »Če ukinemo financiranje umetnosti zaradi podpore vojni, zakaj pa bi se potem borili?«

Jure Dolinar / KULTURNI CENTER JANEZA TRDINE

POLETJE ZA MLADE

MC Oton je pred epidemijo intenzivno gradil mrežo mladinskih deležnikov in organiziral različne aktivnosti za mlade. V februarju smo izvedli šiviljske delavnice Koobus, med počitnicami pa so vsakodnevno potekale različne aktivnosti: knjižnica, športne igre, izdelava pustnih mask, družabne igre, krofnica, maska party, žogobrc, zvočni sprehod, izdelava igrača za živali, delavnice s psi, delavnice fotografije, taborniški pozdrav, dobrodolni srečelov, just dance ... V času pandemije covid-19 Mladinski center Oton ni deloval. Mladinski deležniki, ki imajo pisarne v prostorih MC-ja Oton so prostore lahko uporabljali v skladu z epidemiološkimi omejitvami. MC Oton je v tem času mlade obveščal o pomembnosti situacije in jim nudil informacije, ki bi jim lahko prišle prav (pomembnost zavedanja o higieni, možnosti izobraževalnih in prostočasnih vsebin na spletu, individualni pogovori itd). V sodelovanju z Zavodom LokalPatriot, društvom DRPD in Zavodom Situla je bila izvedena akcija zbiranja računalnikov. Zbrali smo približno petdeset računalnikov in ostalih računalniških pripomočkov, ki so bili razdeljeni med mlade v MO Novo mesto.

MC Oton v poletje vstopa z bogatimi programi in projekti za mlade. Aktivnosti so bile zasnovane v sodelovanju z Zavodom LokalPatriot, Društvom

novomeških študentov, Društvom Eternia in Rodom gorjanskih tabornikov. Vse aktivnosti bodo potekale v skladu z zdravstvenimi priporočili NIJZ-ja. Prav tako se bomo trudili, da se dejavnosti in aktivnosti ne izvaja v samem prostoru MC-ja Oton, ampak se jih prenese na dvorišče pred hišo.

Program ArtKULTura: mladinske fotografske in slikarske razstave, razstave kipov in zunanjih inštalacij, umetnost skozi oči mladih.

Program Kotiček pod krošnjami: urejanje prostora za druženje pred MC-jem Oton, izdelava klopi in miz iz palet.

Program Gibalnica: poletna telovadnica, turnirji v košarki.

Program Urbani vrtnar: izmenjevalnica rastlinja, izmenjevalnica pridelkov, vrtičkarstvo za mlade, hotel za žuželke.

Mladinska tržnica: predstavitev mladinskih društev, predstavitev mladih ustvarjalcev, povezovanje mladih z mladimi.

Program Henganje: turnirji družabnih iger, kino pod zvezdami, pohod s psi, lov na zaklad idr.

Več o programu: <https://www.facebook.com/mladinscicenteroton/>

Stoletje nazaj se je začela prebujati kulturno-umetniška manifestacija novomeška pomlad, v letu 2020 pa se v poletje prebujala MC Oton.

Pridite, da ga lahko zbudimo skupaj!

Maruša Marn / MC OTON

> Mirjana Martinovič, Društvo za razvijanje prostovoljnega dela Novo mesto

ZGODBE MESTA

PRVA VAJA PO KARANTENI TRAJALA POZNO V NOČ

Ne le novomeško, ampak svetovno pomlad je letos zaznamoval boj s koronavirusom, nedavna karantena pa je med drugim pokazala, da je odlično zdravilo proti osamljenosti prav kultura. Kako so ta čas prebili tisti, ki zanj živijo, in predvsem kakšni so njihovi načrti za prihajajoče poletje, smo potipali pri Pihalnem orkestru Krka, zaradi številnih zmag na vrsti mednarodnih tekmovanj prepoznanem kot enem izmed najboljših amaterskih pihalnih orkestrrov. Sestavlja ga 72 glasbenikov in glasbenic, od leta 2003 je med njimi tudi Aleksandra Pavlič, ki ga zadnjih šest let tudi vodi.

Med nevladnimi organizacijami v MO Novo mesto je vrsta kulturnih, med večjimi in priznanimi pa gotovo PO Krka. Domače občinstvo vas pozna po razprodanih prednovoletnih koncertih, tu so še številni drugi nastopi – med drugim pred tisočimi obiskovalci ob odprtju prenovljenega Glavnega trga. Pa vendar, prosim, na kratko opišite orkester in največje dosežke.

Društvo so od leta 1957 vodili predsedniki z vizijo ter umetniški vodje, ki so znali iz orkestra izvabiti najboljše, trdno pa nas na poti podpirata generalna pokroviteljica Krka, d. d., ter MO Novo mesto. Orkester je večkratni zmagovalec mednarodnih tekmovanj v Italiji (1995, 1997, 1999 in 2015), Nemčiji (2002) in na Madžarskem (1999, 2010), je tudi petkratni zmagovalec državnih tekmovanj, državni prvak v najvišji kategoriji (2006, 2012) ter prejemnik zlate medalje na Svetovnem glasbenem tekmovanju na Nizozemskem (2005). Od leta 2015 redno sodeluje z mednarodno priznanimi skladatelji in dirigenti, kot so Nigel Hess, Philip Sparke in Bart Picqueur. Naši projekti pa so zelo različni: od koncertov v velikih domačih dvoranah, večjih produkcij z Anton Podbevšek Teatrom, »open air« koncertov na mednarodnih festivalih (Besana, Innsbruck) do manjših nastopov in organizacij poletnih delavnic za otroke ali vikendov

s skladatelji iz tujine. Od leta 2007 nas vodi dirigent Matevž Novak.

Tudi za vami je nadvse nenavadna pomlad. Kako ste preživeli čas karantene, kaj ste najbolj pogrešali?

Ker se je ustavil red »dotok« vikend doze glasbe in druženja, smo se morali znajti drugače: od Zoom konferenc, igranja na balkonih pa do snemanja skladb doma. Žal smo bili dva meseca vsi, tako ustvarjalci kot tudi uporabniki, prikrajšani za doživetje kulturnih vsebin v živo. Umetnost, ki vedno ponuja odgovore, tudi v časih negotovosti, kar naenkrat ni bila več dosegljiva ... vsaj ne na način, kot smo ga poznali doslej. Zato se moramo še toliko bolj zavedati, kako zelo pomembna je kultura za družbo: ne le, da omogoča družbeno vključevanje, medgeneracijsko povezovanje in viša kakovost življenja v lokalnih skupnostih, hkrati tudi ohranja našo bogato kulturno dediščino in vzgaja občinstvo.

Ob sproščanju ukrepov ste dočakali vrnitev v vadbene prostore v Rumanji vasi. Kako je bilo?

Za nas je bila prva vaja po karanteni pravi mali praznik. Matevž nam je pripravil program, večinoma sestavljen iz filmske glasbe, in brez pavze smo igrali kar dve uri, neverjetno! Kar nismo se mogli ustaviti in bi igrali še in še ... Vaja se je nato zavlekla še pozno v noč. Res je drugače, ko spet začutiš akustiko prostora in fizični zven celotnega orkestra. Čudovito je bilo videti tudi zadovoljstvo mlajših, ki so tu stkali res trdna prijateljstva in so se po dolgem času videli. PO Krka je zanje priložnost, da glasbeno napredujejo ter po šoli negujejo svojo ljubezen do glasbe in inštrumenta.

Poletje je pred vrati, vaš orkester pa se lahko pohvali z deveto izvedbo Poletnih glasbenih uric. Kdo vse je dobrodošel?

Vsako poletje v naše prostore povabimo mlade nadebudne glasbenike, jim pripravimo atraktivne skladbe in ponudimo izkušnjo orkestrskega igranja. Delavnice, ki potekajo ob sredah v juliju in avgustu, so namenjene otrokom, starim med 7 in 15 let, ki se že učijo igranja na inštrument. Nanje se prijavljajo iz širšega območja, vse od Žužemberka do Šmarjeških Toplic, največ pa jih je iz Novega mesta. Trudimo se navdušiti čim več

arhiv PO Krka

otrok za tovrstno obliko preživljanja prostega časa, hkrati pa z njimi utrjujemo pridobljeno glasbeno znanje.

Vem, da je nevhvaležen čas za dolgoročne napovedi. A če predvidevamo, da je najhujše za nami in da bodo tudi množični koncerti dovoljeni, kakšne načrte še kuje PO Krka?

Poleg Poletnih glasbenih uric, na katere je prijavljenih že več kot 30 otrok, imamo v načrtih tradicionalne koncerte (Martinov koncert v Straži in prednovoletni koncert v KC Janeza Trdine) ter priložnostne nastope, ki se nam vsako leto odpirajo sproti. Marca 2021 k nam prihaja španski skladatelj José Suñer Oriola, maja 2021 pa odhajamo v Francijo na evropsko tekmovanje pihalnih orkestrrov, kamor lahko odideš le s povabilom strokovne komisije oz. organizatorjev. Skratka, optimistično zremo v prihodnost in tkemo načrte, ki nam jih nikoli ne zmanjka.

arhiv PO Krka

> Jasna Dokl Osolnik, direktorica Dolenjskega muzeja

70 LET DOLENJSKEGA MUZEJA NOVO MESTO

Prve pobude za ustanovitev muzeja v Novem mestu so se pojavile že davnega leta 1865, ob 500-letnici mesta, vendar je do uresničitve prišlo šele po petinosemdesetih letih, 1. junija 1950. Najprej je muzej deloval v stavbi Križatije, kjer so bile na občinski praznik 29. oktobra 1953 slavnostno odprte tri stalne razstave (zgodovina mesta, arheološka zbirka, NOB). Končni, sedanji obseg s petimi stavbami (Galerija 1964, Ropasova hiša 1965, stavba NOB ter uprava 1978, Jakčev dom 1984) je muzej dobil v osemdesetih letih 20. stoletja, od leta 1994 pa je upravljal tudi Bazo

20 ter bolnici Jelendol in Zgornji Hrastnik v Kočevskem rogu. Ker se Dolenjski muzej uvršča med pooblaščen (pokrajinske) muzeje, ki opravljajo državno javno službo muzejev, poleg novomeškega območja preučujemo in zbiramo tudi gradivo ostalih dolenjskih občin.

Dolenjski muzej Novo mesto v teh dneh zaključuje že sedmo desetletje delovanja, v katerem zaposleni s svojim poslanstvom ter vizijo ves čas delujemo v prid stroke in obiskovalcev. Širimo zavest o pomenu ohranjanja kulturne dediščine, ki je skozi stoletja in tisočletja nastajala v dolenjskem prostoru ter ga hkrati tudi oblikovala in zaznamovala. V času dolgoletnega delovanja smo pripravili skoraj 700 razstav in izdali več kot 200 različnih publikacij. Muzej je v času delovanja vodilo deset direktorjev, izmenjalo pa se je 67 zaposlenih.

Kolektivu Dolenjskega muzeja predstavlja skrb za obiskovalce zelo pomembno nalogo. Prav za njih in zaradi njih se neumorno trudimo pri raziskavah na terenu, pripravi razstav in katalogov, ves čas iščemo tudi zanimive in poučne vsebine za javna vodstva ter predavanja. S svojim znanjem nudimo strokovno pomoč strankam in poskušamo biti najboljši ter najbolj predani varuhi naše dediščine. V muzeju še posebno pozornost posvečamo pedagoškemu delu. Mladi, od vrtca pa do maturantov, so naša najzvestejša publika, ki skozi naše delo dobiva pomembno popotnico za življenje. Pravi pristop do

dediščine pomeni tudi pravilen odnos do lastnega naroda, sohranjanje in zgodovine.

Danes ima muzej 23 zaposlenih, sestavlja pa ga pet kustodiatov ter enoti Jakčev dom in Kočevski rog, v sklopu katerih strokovno deluje osem kustosov, vendar so vsi rezultati plod skupnih prizadevanj in odličnega sodelovanja celotnega kolektiva. V muzeju že vrsto let uspešno delujeta tudi restavratorska delavnica, ki ima prostore na gradu Grm, in pedagoška služba. Skupaj se veselimo naše rasti, uspehov in dobrih rezultatov, ponosni smo na nagrade, ki jih za svoje delo dobivajo naši kolegi. V zadnjih dvajsetih letih so zaposleni dobili 4 Valvasorjeve nagrade, ki pomenijo največje priznanje za muzejsko delo, ter Valvasorjev nagelj, od ustanovitve dalje je 7 zaposlenih prejelo Trdinovo nagrado MO Novo mesto, leta 2019 je kustosinja etnologinja prejela najvišje stanovsko priznanje, Murkovo nagrado za življenjsko delo, nekdanji direktor muzeja Janko Jarc pa je leta 1993 postal častni meščan Novega mesta.

Muzej je za svoje dosežke leta 2017 prejel tudi častni znak svobode Republike Slovenije.

Danes z optimizmom snujemo nove projekte ter skupno prihodnost, ki je namenjena vsem nam in vsem prihodnjim generacijam. Naše dobro delo je doseglo tudi sorodne institucije v tujini, zato smo predvsem v zadnjih petih letih zelo okrepili mednarodno sodelovanje ter postali močan in referenčni člen delovanja v mednarodni muzejski mreži.

Jubilejna razstava Dragocenih 70, tokrat prikazana na panojih in na ogled od 1. junija dalje, je poklon kolektiva Dolenjskega muzeja vsem prijateljem, podpornikom, zvestim obiskovalcem, ustanoviteljici in financerjem, ki že vrsto let spremljajo naše delo. V prelepem okolju Muzejskih vrtov predstavljamo simboličen izbor muzealij, s katerimi želimo opozoriti na dragocenosti naših zbirk. Razstava je prijazno povabilo na obisk naših hiš in zakladov, ki jih hranimo. Vrednost muzealij je s strokovnega vidika neprecenljiva, zato je bil izbor zelo zahteven. Nekatere predmete smo pridobili z načrtnim evidentiranjem in zbiranjem na terenu ali z arheološkimi izkopavanji, druge so nam s plemenitimi nameni darovali posamezniki iz svoje družinske dediščine.

Žal nam je epidemija koronavirusa preprečila izvedbo obsežnejšega praznovanja, ki smo ga skrbno načrtovali in se ga, predvsem zaradi naših zvestih obiskovalcev, zelo veselili.

POMEMBNEJŠI DOGODKI

- ustanovitev muzeja 1950
- prve lastne razstave 1953
- izgradnja upravne stavbe s stalno zbirko NOB 1975 ter odprtje stalne razstave NOB 1981
- donacija 828 del Božidarja Jakca Novemu mestu in pripojitev Jakčevega doma k Dolenjskemu muzeju 1984
- odprtje stalne etnološke razstave v Ropasovi hiši 1986
- prevzem v upravljanje Baze 20 ter bolnišnic Zgornji Hrastnik in Jelendol v Kočevskem rogu 1994
- odprtje stalne likovnopedagoške zbirke in stalne likovne razstave v Jakčevem domu
- odprtje stalne razstave Arheološka podoba Dolenjske v prenovljeni Križatiji 2008
- Jantatno leto 2017 – projekt treh mednarodnih razstav in mednarodne konference o jantarnih poteh
- Štukljevo leto 2018 – odprtje razstave ob 120-letnici rojstva Leona Štuklja, ki je 2020 prešla v stalno razstavo
- donacija zbirke Leona Štuklja Dolenjskemu muzeju 2019

Hišasti žari, Draga pri Beli Cerkvi, grobova 21 in 20, 1.–3. stoletje

Stojan Batič, Portret Božidarja Jakca, Bron 1979

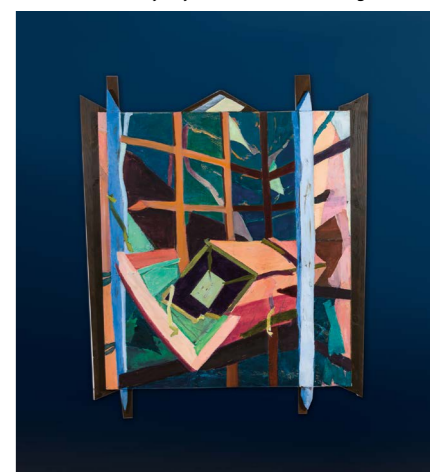
Prepis privilegijske listine Novega mesta, Dunaj/Novo mesto, 7. april 1661

Model za lect Novo mesto, 1830

Zemljevid trase avtomobilske ceste Ljubljana–Novo mesto–Zagreb, 1958

Emerik Bernard, Pretakanje delov, mešana tehnika 2012

Naborniki Novo mesto, 1938

»Oglar«, Črnomelj, jesen 1944

PROJEKTI LAS DOLENJSKE IN BELE KRAJINE PRISPEVAJO K OHRANJANJU KULTURNE DEDIŠČINE

S projekti Lokalne akcijske skupine (LAS) Dolenjske in Bele krajine posegamo na vsa področja življenja in udejstvovanja, tako tudi na področje kulturne dediščine. S pomočjo evropskega financiranja so podprte vsebine, ki se neposredno navezujejo na ohranjanje kulturnih spomenikov (obnova korit Bela krajina) in objektov (obnova kozolcev, mlinov), pa tudi na zbiranje različnih zapisov (Kočevarji staroselci).

V projektu Zgodbe rok in krajev, ki ga je LAS DBK izvajal v sodelovanju z desetimi slovenskimi lokalnimi akcijskimi skupinami, smo kulturno dediščino neposredno navezali na rokodelstvo. Kljub temu, da je Slovenija podpisnica Unescove konvencije o varovanju naravne in kulturne dediščine, v kateri se je zavezala za ohranitev rokodelstva in prenos znanja, je rokodelstvo še vedno premalo cenjeno in tudi zastopano. Izstopata le Ribnica s svojim Rokodelskim centrom (center suhe robe in lončarskih izdelkov) in Škofja Loka, kjer

so rokodelci nastanjeni v srcu mestnega jedra in daje njihova prisotnost mestu svojevrsten pečat in draž. V majhnih rokodelskih delavnicah nastajajo umetnine, kjer tradicionalni način izdelave izdelkov nadgrajujejo z uporabo novih tehnologij in materialov.

V okviru projekta Zgodbe rok in krajev je bilo popisanih preko šestdeset rokodelcev z območja Dolenjske in Bele krajine. Tudi z njihovo pomočjo je nastala brošura, v kateri je vsaka občina predstavljena s svojo zgodbo, ki izraža kulturno identiteto tega območja. Novo mesto je predstavljeno kot mesto situ, ki se ponaša z bogato arheološko dediščino, navedeni pa so tudi znani Novomeščani, ki so svojim delom prispevali k dobroti tega okolja.

Projektna skupina, ki je sodelovala pri izvedbi projekta, je bila postavljena pred poseben izziv, saj je morala razviti tri izdelke, in sicer izdelek, ki bo vključeval elemente kulturne dediščine Bele krajine, izdelek, ki bo predstavljal Dolenjsko, ter izdelek z vključenimi elementi obeh območij. Zanimiv je zlasti slednji. V okviru izziva je bila izdelana kolebnica z ročaji iz dolenjskega lesa in vrvjo, izdelano iz konoplje, avtohtone rastline Bele krajine.

Novi rokodelski izdelki so bili razviti tudi v okviru projekta Novi izzivi slovenske drobnice. S projektom smo ljudi želeli spodbuditi k racionalnejši rabi ovčje

volne in ozaveščanju, da ta ni nepotreben ostanek, v najboljšem primeru uporaben le za zastirko na vrtovih, ampak da lahko pod spretnimi prsti pletilj nastanejo izdelki, ki jih bo z veseljem oblekla marsikatera modna navdušenka.

Rokodelski izdelki postajajo vse bolj cenjeni. Morda tudi zato, ker je rokodelstvo v domeni redkih posameznikov; pa vendar je med njimi tudi nekaj mladih, ki so v tradicionalne izdelke vnesli nove, sodobne elemente in ti izdelki sedaj kot unikati dosegajo visoko ceno na trgu. Seveda pa brez dobre zgodbe tudi tu ne gre, saj prav ta pritegne potrošnike k nakupu.

Tradicionalna zibelka z odejo iz volne

KREACIJA, nastala v okviru projekta Novi izzivi slovenske drobnice (projekt LAS DBK)

Ovčka - volnena igračka

Izdelki, nastali v okviru projekta novi izzivi slovenske drobnice

novomeški poletni večeri

Predstave in literarni pogovori na terasi pred kavarno Goga, vstopnine ni.

www.goga.si

Četrtek, 16. 7., ob 20. uri
KDO SO ČAROVNICE DANES?
Lilijana Burcar, Tea Hvala, Dragica Čeč in Mitja Sadek, o knjigi *Kaliban in čaravnica*

Torek, 21. 7., ob 20. uri
OČI BARVE ČEVLJEV
Petar Andonovski in Sašo Puljarevič, o literarnem opusu

Četrtek, 23. 7., ob 20. uri
KO ŽIVALI IN NARAVA SPREGOVORIJO
Boris Kolar in Agata Tomažič, o knjigi *Trinajst*

Četrtek, 30. 7., ob 20. uri
RIMSKE POČITNICE 2020
Janko Petrovec in Marko Sosič, o knjigi *Karantena. Rim.*

Torek, 4. 8., ob 20. uri
VALTER BRANI SARAJEVO 21. STOLETJA
Ahmed Burić in Ervin Hladnik Milharčić, o knjigi *Ti je smešno, da mi je ime Donald?*

Četrtek, 6. 8., ob 20. uri
LUKENJ PREMALO, LJUDI PREVEČ
Andrej Blatnik in Luka Piletič, o romanu *Luknje*

Sobota, 8. 8., ob 10. uri
ZRCALCE
Lutkovno gledališče Nebo

Torek, 11. 8., ob 20. uri
GOVORITE FRANCOSKO?
Veljbor Čolić in Ksenija Horvat, o knjigi *Priročnik za izgnance*

Torek, 18. 8., ob 20. uri
NOŽ V USTA, VILICE V OČI, POT POD NOGE!
Agata Tomažič in Mirt Komel, o zbirki kratkih zgodb *Nož v ustih*

Četrtek, 20. 8., ob 20. uri
NA ZAJTRKU Z OPUS DEI
Tone Hočevnar in Slavko Bobovnik, o knjigi *Skušnjave*

Sobota, 22. 8., ob 10. uri
KAJ JE VIDELA ŽIRAFI ZDENKA?
Lutkomotiva, lutkovna predstava

GOGA

NEGO MESTO

KJE

JAVNA AGENCIJA ZA KNJIGO RS

Sofinancira program Evropske unije Ustvarjalna Evropa

Reading Balkans

traduki

INSTITUT FRANÇAIS

SENCILLA MEDLE

AKTIVNE POLETNE POČITNICE

POLETNE JEZIKOVNE DELAVNICE LIZIKA IN POLETNE ŠPORTNE DELAVNICE KOŠENICE

Za vse, ki se želijo med poletnimi počitnicami dobro zabavati, zraven pa še kaj naučiti, organizira Društvo za realizacijo idej Kocka ob podpori Mestne občine Novo mesto in v sodelovanju s Športnim društvom Košenice **Poletne jezikovne delavnice Lizika in Poletne športne delavnice Košenice.**

Na Poletnih jezikovnih delavnicah Lizika bo poleg raznovrstnih aktivnosti poudarek na učenju tujih jezikov na zabaven in sproščujoč način: angleščina in nemščina, dodatno pa bodo otroci lahko uživali tudi v ustvarjalnih in športnih dejavnostih. Na Poletnih jezikovnih delavnicah Lizika se otroci čim več naučijo na zabaven način - počitnicam primerno. Poseben poudarek je namenjen aktivnostim na terenu in učenju uporabljenih izrazov v določenih situacijah. Izvedba posameznih terminov je odvisna od števila prijav - delavnica se izvede v posameznem tednu, v kolikor je vsaj 10 prijav. Poletne jezikovne delavnice Lizika bodo potekale v **Športnem parku Loka.**

Na Poletnih športnih delavnicah v **Športnem centru Košenice** in njegovi bližnji okolici se bodo otroci skozi športne aktivnosti zabavali na sproščujoč in zdrav način - počitnicam primerno. Poudarek bo na učenju **rolanja, badmintona, nogometa in namiznega tenisa**, v sklopu nešportnih vsebin pa

bomo imeli tudi "Dan preživetja v naravi", kjer se bodo v naravi učili uporabnih spretnosti - pripraviti svoje ognjišče in speči malico, izdelati lok, zavezati dober vozec in varno splezati po lestvi...

Organizatorji si prizadevajo otrokom popestriti počitnice, obenem pa tudi razbremeniti starše, ki čez poletje nimajo organiziranega varstva in želijo svojim otrokom privoščiti najboljše.

URNIK

6.30–8.00 jutranje varstvo in zajtrk

8.00–9.30 učenje tujega jezika na zabaven, sproščujoč način oz. dve šolski uri izbranega športa

9.30–9.45 odmor s sadno košarico

9.45–11.15 učenje tujega jezika na zabaven, sproščujoč način oz. dve šolski uri športnega programa

11.15–11.45 odmor, priprava na kosilo

11.45–12.30 kosilo

12.30–13.00 priprava na popoldanske aktivnosti

13.00–15.15 popoldanske aktivnosti

15.15–16.30 podaljšano bivanje

TERMINI

(od ponedeljka do petka od 6.30 do 16.30 v juliju in avgustu).

1. termin: 29.6.–3.7.
2. termin: 6.7.–10.7.
3. termin: 13.7.–17.7.
4. termin: 20.7.–24.7.
5. termin: 27.7.–31.7.
6. termin: 3.8.–7.8.
7. termin: 10.8.–14.8.
8. termin: 17.8.–21.8.
9. termin: 24.8.–28.8.

Udeležba na Poletnih delavnicah vključuje: 20 šolskih ur tujega jezika oz. izbranega športa, 15 šolskih ur ostalih aktivnosti, zajtrk, kosilo, sadno košarico in pijačo, jutranje varstvo, podaljšano bivanje, literaturo / delovne liste, športne rekvizite, majice in ostala darila.

INFORMACIJE IN PRIJAVE

Mobilni: 040 731 700 (Majda)

E-pošta: prijava@lizika.si

www.lizika.si

Prijave zbiramo
do zapolnitve mest.

OSTALE AKTIVNOSTI V MONM

Na zanimive in razgibane poletne aktivnosti vas vabijo tudi:

- Odbojarski klub TPV Volley
- Zavod Oblika
- ŠKD Linija
- MK Stonoga
- Pohodniško društvo Novo mesto, planinski tabor Vogar 2020
- Zavod Gramko
- Društvo Naturo
- Župnija Št. Peter Otočec
- Kegljško društvo Vodnjak
- DRPD - Otroški svet
- DPM Mojca - tabor v Dolenjskih Toplicah
- Župnija Novo mesto Šmihel
- Zavod Čebela
- Frančiškov zavod za vzgojo, izobraževanje in kulturo Novo mesto

Vse informacije o počitniških dejavnostih so objavljene na spletnih straneh društev in organizacij.

	NOVO MESTO	FRANCOSKI FILMSKI REŽISER (LUC)	ZADNJI POZIV ZA IZPOLNITEV ČESA V DOLOČENEM ROKU	TEKMEC	VISEČI KAPNIK	GERMANSKI HERALDIČNI OREL	
SESTAVIL: PETER UDIR	MEMORIJA	ZDRAVILNA GORSKA RASTLINA OSTREGA VONJA	LJUBITELJ, NESTROKOVNJAK	VICIOUS, SID	AM. BOKSAR (MUHAMMAD, 1942–2016)	ZOLAJEV ROMAN DOBIČEK	AVT. OZNAKA KRANJA MESTO V J FRANCIJI
ŠPANSKI SLIKAR (DALI)							OČE V MEŠČANSKEM OKOLJU PERJE PRI REPI
PRIPADNIK PRVOTNIH SLOVANSKIH PLEMEN							OSLOV GLAS GR. POVELJNIK PRED TROJO
TRETJA OSEBA MNOŽINE				SUDANSKO LJUDSTVO, TUDI IBOJI GOBICE, SPRH		FINSKI ARHITEKT (ALVAR) KRAŠKA OBLIKA	
GLASBENI IZDELEK, SESTAVLJEN IZ LOČENIH POSNETKOV				PREMOŽE-NJE FR. FIZIK IN ASTRONOM (FRANCOIS)			ONESNAŽE-NJE (star.) KDOR IZDELUJE PEČATE, PEČATNIKE
IVANA KOBILCA			AM. IGRALEC (WARREN) KRIČANJE			BEOTSKI REČNI BOG V GR. MIT. PODOČNIK PRI ŽIVALIH	
FIZIKALNA KOLIČINA, MOMENT					ŠALA, POTE-GAVŠČINA NENADEN PADEC CEN NA BORZAH		KEM. SIMBOL ZA NEON MINERAL, PODZVRST DIOPSIDA
NOVO MESTO	GRŠKI BOG LJUBEZNI	SLABŠALNI IZRAZ ZA PISARJA					URIN AMERIŠKA IGRALKA (FONDA)
NEKD. BRITANSKA GLASBENA ZALOŽBA				V ST. JUGO-SLAVIJI GL. ZAPOR V BEOGRADU STVAR			
FRANCOSKI DRAMATIK (JEAN DE)						PAŠALUK EVA LONGORIA	
MASTNA, V VODI NETOPNA TEKOČINA					AMERIŠKA PRVA DAMA (TRUMP)		
KRATKO ODRSKO DELO S HUMORISTIČNO VSEBINO					IZDELOVALEC PLAKET		

ARAGO - francoski fizik in astronom (Francois); **ARLES** - mesto v južni Franciji; **ESTAVELA** - kraška oblika; **ROTROU** - francoski dramatik (Jean de);

Geslo pošljite na naslov MO Novo mesto, Seidlova cesta 1, 8000 Novo mesto, s pripisom Križanka. Upoštevali bomo vse pravilne rešitve, ki bodo prispelle do 31. avgusta, in med njimi izžrebali 10 nagrajencev, ki bodo prejeli priložnostna darila.

Ime in priimek:

E-naslov ali naslov:

Iskano geslo:

NAPOVEDNIK DOGODKOV V SKLOPU TEMATSKEGA LETA 100 LET NOVOMEŠKE POMLADI

11.6.

Odkritje novega lista Rastoče knjige
in zaključek literarnega natečaja
Drzni iskalci skrivnosti
/prireditve/, Park Rastoče knjige,
Novo mesto

(organizator: Knjižnica Mirana Jarca, Slavistično
društvo Dolenjske in Bele krajine).

18.6.

Novomeška poDmlad
/pogovorni večer/, Park Rastoče
knjige, Novo mesto

(organizator: Knjižnica Mirana Jarca).

30.6.

**Recital Lalabajke: Miran Jarc in
odprtje razstave o Miranu Jarcu**
/prireditve/, ploščad pred knjižnico
in Park Rastoče knjige, Novo mesto

(organizator: Knjižnica Mirana Jarca).

28.8.

**Odprtje razstave Mladi, neznani,
avantgardni**
/razstava/,
Dolenjski muzej, Novo mesto

(organizator: Dolenjski muzej).

16.9.

Mestna modna revija
/prireditve/, Knjižnica Mirana Jarca,
Novo mesto

(organizator: Zavod Oblika).

17.9.

Novomeška poDmlad
/prireditve/, Knjižnica Mirana Jarca,
Novo mesto

(organizator: Knjižnica Mirana Jarca).

24.9.

Recital Lalabajke: Anton Podbevšek
/predstava/, Knjižnica Mirana Jarca,
Novo mesto

(organizator: Knjižnica Mirana Jarca).

26.9.

Osrednja prireditve na več prizoriščih
/predstava/

(organizator: Anton Podbevšek teater).

26.9.

**Odprtje razstave Prva pokrajinska
umetniška razstava 100 let pozneje**
/razstava/

(organizator: Dolenjski muzej).

22.10.

**Miran Jarc: »A neko uro se je
prebudila Beseda«**
/literarni večer/, Trdinova čitalnica
Knjižnice Mirana Jarca, Novo mesto

(organizator: Knjižnica Mirana Jarca).

2.11.–29.11

**Razstava kamnitih skulptur
Novomeška pomlad**
/razstava/, Kulturni center Janeza
Trdine, Galerija Kocka

(organizator: društvo Skulpte).

19.11.

**Soareja Moje ekstaze skulptura in
odprtje razstave Človek z bombami**
/prireditve/, Prireditveni atrij
Knjižnice Mirana Jarca, Novo mesto

(organizator: Knjižnica Mirana Jarca).

OSTALE PRIREDITVE

- Četrtni v knjižnici – tematizacija novomeške pomladi /prireditve/, Knjižnica Mirana Jarca, Novo mesto (organizator: Knjižnica Mirana Jarca).
- Danes o včeraj, foto razstava v Novem mestu /razstava/, Novo mesto (organizator: Bojan Radovič).
- Festival urbanega dogajanja /prireditve/, Glavni trg, Novo mesto (organizator: Zavod Situla).
- Galerija zvoka /razstava/, Galerija Simulaker, Novo mesto (organizator: LokalPatriot).
- Glasba skozi oči in ušesa Draga Vovka /razstava/, Jakčev dom, Novo mesto (organizator: Sraka International).
- Grem domov v Novo mesto /pohod/, Ljubljana, Novo mesto (organizator: DNS).
- Inja Sessions /akustični koncerti/, Glavni trg, Novo mesto (organizator: Zavod produkcijska hiša Inja).
- Kino na trgu /kino/, Glavni trg, Novo mesto (organizator: Zavod Situla).
- Literarni natečaj poezije in kratke proze ter likovni natečaj plakatov Drzni iskalci skrivnosti /natečaj/, Novo mesto (organizator: Slavistično društvo Dolenjske in Bele krajine).
- Mednarodni simpozij Večnaslovniška odprtost pravljic in pripovedovski večer /prireditve/, Knjižnica Mirana Jarca, Novo mesto (organizator: Slavistično društvo Dolenjske in Bele krajine).
- Literarni sprehod po točkah novomeške pomladi /voden ogled/, mestno jedro, Novo mesto (organizator: Knjižnica Mirana Jarca).
- Novo mesto short, festival pripovedništva in kratke proze /festival/, Glavni trg, Novo mesto (organizator: Založba Goga).
- Senzorialno gledališče: Božanska komedija (Dante Alighieri) v izvedbi Zavoda Sensorium /predstava/, Knjižnica Mirana Jarca, Novo mesto (organizator: Knjižnica Mirana Jarca).
- Večer samospevvov v novomeški pomladi /prireditve/, Novo mesto (organizator: Kulturno društvo vokalna akademija Jurij Slatkonja).